

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
НА ОБЩИНА ПАВЛИКЕНИ
2020 – 2023 г.**

**Приета с Решение на Общински съвет Павликени № 99
Протокол № 8/ 26.03.2020 г.**

Съдържание

Списък на използваните съкращения	3
I. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ	4
II. ЦЕЛИ	4
III. АНАЛИЗ НА СРЕДАТА (СЪЩЕСТВУВАЩО ПОЛОЖЕНИЕ).....	5
1. Природо-географски и териториално-административни данни	5
1.1. Местонахождение	5
1.2. Релеф и геоложка основа.....	5
1.3. Характеристика на климатичните и метеорологичните фактори	6
1.4. Населени места.....	7
1.5. Население – брой, концентрация.....	8
2. Технически данни	8
2.1. Вода	8
2.2. Въздух	13
2.3. Отпадъци.....	15
2.4. Почви и нарушени територии.....	17
2.5. Полезни изкопаеми	20
2.6. Защитени територии и биоразнообразие	21
2.7. Растителност.....	24
2.8. Шум.....	25
2.9. Радиационна обстановка	27
3. Икономически данни	27
4. Финансови данни	31
5. Демографски данни.....	32
6. Социално – икономически данни.....	33
7. Управленски данни	34
IV. АНАЛИЗ НА СИЛНИТЕ И СЛАБИТЕ СТРАНИ, ВЪЗМОЖНОСТИТЕ И ЗАПЛАХИТЕ /SWOT-АНАЛИЗ/	35
V. ВИЗИЯ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА В ОБЩИНА ПАВЛИКЕНИ	36
VI. ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА	36
1. Генерална стратегическа цел	36
2. Специфични стратегически цели.....	36
VII. ПРИОРИТЕТИ	37
VIII. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА	38

Списък на използваните съкращения

БО	Битови отпадъци
ТБО	Твърди битови отпадъци
ГПСОВ	Градска пречиствателна станция за отпадъчни води
ОУП	Общ устройствен план
ДБ	Държавен бюджет
ЕС	Европейски съюз
ЗОП	Закон за обществените поръчки
ЗМДТ	Закон за местните данъци и такси
ЗУО	Закон за управление на отпадъците
ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ПС	Помпена станция
ИАОС	Изпълнителна агенция по околна среда
ИУМПС	Излезли от употреба моторни превозни средства
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
РИОСВ	Регионална инспекция по околна среда и водите
ИАОС	Изпълнителна агенция по околна среда
НСИ	Национален статистически институт
ОА	Общинска администрация
ООп	Организация по оползотворяване
ОПУО	Общинска програма за управление на отпадъците
ПСОВ	Пречиствателна станция за отпадъчни води
ГПСОВ	Градска пречиствателна станция за отпадъчни води
ПУДООС	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
НСМОС	Национална система за мониторинг на околната среда
РЗИ	Регионална здравна инспекция
РС	Регионално сдружение за управление на отпадъците
БАСЕТ	Българска асоциация за селски и екологичен туризъм
НСМОС	Национална система за мониторинг на околната среда
ППВ	Пределна полска влагоемност
ЗМ	Защитена местност
ПЗ	Природна забележителност
ОП БКД	Общинско предприятие Благоустрояване и комунални дейности
ЗЗТ	Закон за защитените територии
ПС	Помпена станция
ЗЗШОС	Закон за защита от шума в околната среда

I. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Програмата за опазване на околната среда на Община Павликени 2020 – 2023 г. (Програмата) е разработена в съответствие с чл. 79 от Закона за опазване на околната среда и с принципите за опазване на околната среда, дефинирани в чл. 3 на ЗООС:

1. устойчиво развитие;
2. предотвратяване и намаляване на риска за човешкото здраве;
3. предимство на предотвратяването на замърсяване пред последващо отстраняване на вредите, причинени от него;
4. участие на обществеността и прозрачност в процеса на вземане на решения в областта на околната среда;
5. информираност на гражданите за състоянието на околната среда;
6. замърсителят плаща за причинените вреди;
7. съхраняване, развитие и опазване на екосистемите и присъщото им биологично разнообразие;
8. възстановяване и подобряване на качеството на околната среда в замърсените и увредените райони;
9. предотвратяване замърсяването и увреждането на чистите райони и на други неблагоприятни въздействия върху тях;
10. интегриране на политиката по опазване на околната среда в секторните и регионалните политики за развитие на икономиката и обществените отношения;
11. достъп до правосъдие по въпроси, отнасящи се до околната среда.

Основна задача на Програма е постигане на устойчиво решаване на екологичните проблеми в общината за запазване на доброто състояние на околната среда. Тя очертава цели и действия, насочени към опазване, възстановяване и възпроизводство на естествената околна среда, поддържане разнообразието на живата природа, разумно използване на природните богатства и ресурсите на общината в контекста на устойчивото развитие.

Програмата за опазване на околната среда на Община Павликени е съобразена с националните и регионални приоритети в икономическото развитие и опазването на околната среда, отразени в следните програмни документи: Областна стратегия за развитие на област Велико Търново за периода 2014-2020 г., План за развитие на Община Павликени (2014-2020 г.), Общ устройствен план на Община Павликени (ОУП); Програма за управление на отпадъците на територията на община Павликени за периода 2015-2020.

II. ЦЕЛИ

Основни цели на Програмата са:

- Да идентифицира и анализира проблемите в областта на околната среда на територията на община Павликени, да установи причините и предложи решения за тяхното преодоляване;
- Да открие приоритетите в отделните области и да стикова общинските мерки с националните програми и стратегии;
- Да обедини усилията на общинските органи, държавните институции, населението, НПО и фирмите на територията на общината за решаване на проблемите в сферата на опазване на околната среда;
- Да аргументира проектите, предложени за финансиране от общински, национални и международни източници на финансиране;
- Да се предвидят основните мерки, чрез които общината следва да изпълни задълженията си и реализира правомощията си, делегирани и от нормативните актове;
- Да използва природните и исторически дадености на територията на общината за развитие на икономически потенциал и туризъм;
- Да използва оптимално ограничените финансови и човешки ресурси, като ги съсредоточи за решаване на приоритетни проблеми.

III. АНАЛИЗ НА СРЕДАТА (СЪЩЕСТВУВАЩО ПОЛОЖЕНИЕ)

1. Природо-географски и териториално-административни данни

1.1. Местонахождение

Община Павликени, с общински център гр. Павликени, е разположена в област Велико Търново, Централна Северна България – Северен централен район – един от обособените 6 района за планиране в Република България, съгласно разпоредбата на регламент № 1059/2006г. на ЕС. Заема западната централна част на Великотърновска област и граничи с общините Велико Търново, Свищов, Севлиево, Сухиндол, Левски и Полски Тръмбеш (Фиг. № 1).

Фигура № 1. Разположение и граници на община Павликени

Община Павликени се намира в долината на река Росица и е с площ 622 569 кв. км, или е 13,1% от територията на областта. Разположена е във вътрешността на страната и няма излаз на държавна граница по суша или вода.

Основните благоприятни страни на геостратегическото положение на Община Павликени за развитие на икономиката в региона са доброто географско положение, осигуряващо условия за сътрудничество със съседните териториални общности и добра транспортна обезпеченост.

1.2. Релеф и геоложка основа

Преобладаващият релеф на общината е хълмист и равнинен. Територията ѝ условно попада в две физикогеографски области на България – Среден Предбалкан и Средна Дунавска равнина. Южната и югозападната част на общината (приблизително около 1/3) попада в пределите на Средния Предбалкан, като преобладаващият релеф е хълмистият. Тук се простират части от три обособени възвишения, височини и плата. В най-южната част, в района на село Мусина, южно от река Негованка (десен приток на р. Росица) се простират крайните северни разклонения на Търновските височини. Северозападно от Негованка, в района на село Вишовград, в пределите на общината попадат североизточните части на платото Плужна. Връх Плужна - 447 m, е най-високата точка на общината. Северозападно от град Павликени, в района на селата Димча, Върбовка и Бутово се простира южната част на редицата Базалтови могили, простиращи се от град Сухиндол на юг до град Свищов на север. По-известните са Чатала (284 m) при село Бутово и Камъка (374 m) при село Върбовка. Останалите 2/3 от общината попадат в южната, хълмиста част на Средната Дунавска равнина, като източно от общинския център се простира широката и равна долина на река Росица. Най-ниската точка на общината е на 68 m надморска височина и се намира в долината на река Студена, северно от село Караисен.

Фигура № 2. Геоложка карта на района на Община Павликени в М 1:100 000

1.3. Характеристика на климатичните и метеорологичните фактори

Територията на Община Павликени обхваща района на средната част на Дунавската равнина, която е долинна равнина и малка част от Предбалкана (платовидно-хълмиста). В релефа се открояват две части – долинно-равнинна (р. Росица и прилежащата част от Дунавската равнина) и платовидно-хълмиста. Надморската височина варира между 80 и 450 метра, а средната е 117 метра.

Община Павликени се намира в област с умерено-континентален климат, характеризиращ се с горещо лято, студена зима и голяма годишна амплитуда, близка до най-голямата за страната. Ясно изразено е влиянието на студените северни и северозападни въздушни маси. Лятото е горещо, зимата студена. Средните януарски температури са от 1 °С до 2°С, а средните юлски температури – около 23°С. Средногодишната температурна амплитуда има големи стойности и достига до 24°С. Продължителността на слънчевото греене е около 2 140 часа. Безмразовият период е около 200 дни. Преобладават западните ветрове, а средната скорост на преобладаващите ветрове е около 3 м/сек. Средногодишната температура за територията на общината е приблизително 13°С.

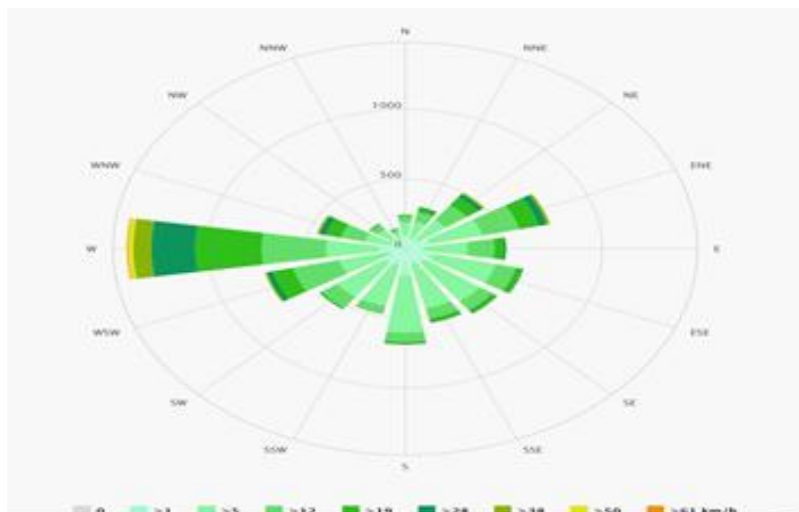
Валежите са неравномерно разпределени през годината. От 10 до 15% от годишните валежи са от сняг, с често образуване на снежна покривка. Годишната сума на валежите достига 847 мм (литри/м²), с валежен максимум през септември и минимум през зимата (средномесечен минимум през февруари). Често явление са късните пролетни мразове.

Температурният режим на въздуха се формира под влияние на основните климатообразуващи фактори - слънчева радиация, атмосферна циркулация и постилаща повърхност-форма, изложение на терена, надморска височина - с увеличение на височината, температурата бързо намалява. Вертикалният температурен градиент е най - голям през летните месеци, когато температурният контраст между низините и върховете е най-силно изразен и расте с височината. В общината се наблюдават топла пролет, горещо и дълготрайно лято, топла и слънчева есен и мека зима, които определят относително високите за страната средни температури на въздуха. Средногодишната температура на въздуха е приблизително 13 °С.

Вятърът има силно влияние върху разпространението на замърсителите в атмосферата. Орографските особености на района силно повлияват на посоката и скоростта на вятъра. Средната скорост на преобладаващите северозападни и западни ветрове е около 2 м/с. През месец Януари – средномесечна скорост от 1-3 м/сек., с преобладаване на северозападните и западни ветрове. Честотата на тихото време е 40 %. През месец Юли средномесечна скорост от 1-4 м/сек., с преобладаване на северозападните и западни ветрове. Честотата на тихото време е 37%.

На Фигура № 3 е представена розата на ветровете за община Павликени, която показва, както преобладаващата посока, така и разпределението на силата (скоростта) на вятъра със съответните посоки.

През повечето месеца от годината средната скорост на вятъра е 1.5-2 м/с, което потвърждава характеристиката на общината, като такава с преобладаващо тихо време и почти пълно безветрие, улесняващо задържането на атмосферните замърсители в приземния слой.

Фигура № 3. Розата на ветровете за община Павликени

1.4. Населени места

Общината обхваща 20 населени места, от които два града - Павликени и Бяла черква и осемнадесет села - Михалци, Мусина, Стамболово, Лесичери, Дъскот, Паскалевец, Сломер, Батак, Караисен, Патреш, Горна Липница, Долна Липница, Росица, Недан, Бутово, Върбовка, Димча, Вишовград (Фигура № 4).

Фигура № 4. Населени места в община Павликени

Община Павликени е от трети функционален тип. Категорията на населените места е както следва: гр. Павликени - 3-та, гр. Бяла черква - 5-та, с. Караисен и с. Недан - 5-та, селата Върбовка, Батак, Бутово, Долна Липница, Михалци и Стамболово - 6-та, а останалите десет населени места са 7-ма категория.

1.5. Население – брой, концентрация

Таблица на населението по постоянен и настоящ адрес Община ПАВЛИКЕНИ				
№	Населено място	Постоянен адрес общо	Настоящ адрес общо	Постоянен и настоящ адрес в същото населено място
1	ГР. БЯЛА ЧЕРКВА	2739	2586	2379
2	ГР.ПАВЛИКЕНИ	12054	10373	9781
3	С. БАТАК	880	995	817
4	С. БУТОВО	737	750	628
5	С. ВИШОВГРАД	186	262	152
6	С. ВЪРБОВКА	1550	1542	1402
7	С. ГОРНА ЛИПНИЦА	351	514	308
8	С. ДИМЧА	301	348	257
9	С. ДОЛНА ЛИПНИЦА	539	540	462
10	С. ДЪСКОТ	337	439	286
11	С. КАРАЙСЕН	851	877	750
12	С. ЛЕСИЧЕРИ	379	387	331
13	С. МИХАЛЦИ	550	815	475
14	С. МУСИНА	109	176	98
15	С. НЕДАН	1341	1321	1238
16	С. ПАСКАЛЕВЕЦ	92	175	81
17	С. ПАТРЕШ	357	431	318
18	С. РОСИЦА	118	154	97
19	С. СЛОМЕР	274	313	248
20	С. СТАМБОЛОВО	758	810	697
Всичко за общината		24503	23808	20805

към дата 15.09.2019 г.

Таблица № 1. Население по настоящ адрес в община Павликени

2. Технически данни

2.1. Вода

2.1.1. Повърхностни води (хидрографска мрежа)

Територията на община Павликени обхваща района на средната част на Дунавската равнина, която е долинна равнина и малка част от Предбалкана - платовидно - хълмиста. В релефа се открояват две части – долинно-равнинна (р. Росица и прилежащата част от Дунавската равнина) и платовидно-хълмиста. Надморската височина варира между 80 и 450 метра, а средната е 117 метра.

Общината се намира в област с умерено-континентален климат, характеризиращ се с горещо лято, студена зима и голяма годишна амплитуда, близка до най-голямата в страната. Средната сума на валежите е 595 мм, с валежен максимум през лятото и минимум през зимата. От валежите 10-15% са от сняг, с често образуване на снежна покривка. Често явление са късните пролетни мразове.

Най – голямата река пресичаща територията на общината е р. Росица. Река Росица води началото си от извор от Централна Стара Планина, над нея е построен яз. Ал. Стамболийски, на 30 км от гр. Павликени, разположен на територията на община Сухиндол. Реката навлиза в община Павликени при с. Росица, преминава край гр. Бяла черква, селата Михалци, Стамболово и Лесичери и напуска територията на общината при с. Дичин. Ширината на коритото достига на места до 100 м като има слаб наклон и описва големи завои. Дъното е покрито с пясък и дребен чакъл. В най - долното си течение склоновете на реката са полегати и ниски.

Най - големият приток на реката е река Видима, която се влива преди гр. Севлиево. Река Росица се влива в река Янтра. Средногодишният отток на реката е 2,85 куб.м/с, като разпределението през годината е неравномерно.

Територията на Община Павликени попада в обхвата на повърхностни водни тела на р. Ломя с код BG1OS400R010 (поречие Осъм), р. Негованка с код BG1YN400R010 (поречие Янтра), р. Росица с код BG1YN400R012 (поречие Янтра), р. Елийска с код BG1YN300R026 (поречие Янтра) и р. Студена с код BG1YN200R028 (поречие Янтра). На територията на общината са изградени множество канали за изкуствено напояване. Други по-големи реки са реките Негованка, Студена, Ломя, Елийска и Пещерска. Всички те имат дъждовно – снежно подхранване, само река Пещерска има карстов произход.

Територията на общината е прорязана от напоителни канали и изкуствени водоеми. По-голям язовир е “Негованка”.

2.1.2. Водоснабдяване

Водопроводна мрежа е изградена във всички населени места в Община Павликени. Рехабилитацията се осъществява със средства от европейски фондове, общински и държавен бюджет. Канализационна мрежа е изградена към момента само в гр. Павликени. Въз основа на договор, сключен на 21.04.2016 г., между Асоциацията по ВиК на област Велико Търново и оператора „ВиК Йовковци” ООД гр. Велико Търново за стопанисване, поддържане и експлоатация на ВиК системите и съоръженията и предоставяне на водоснабдителни и канализационни услуги, водопроводната и канализационна мрежа на общината е предоставена за управление и експлоатация на ВиК оператора.

Осигуряването на воден дебит се осъществява от терасите на р. Росица, р. Ломя, р. Негованка и подземни дренажи. Съоръженията, използвани в системата, са шахтови кладенци, дренажи, помпени станции, напорни водопроводи и водопроводи. Питейните води за селищата в община Павликени се осигурява както следва:

Гр. Павликени - помпена станция (Росица, Стамболово), извор “Гюр чешма”, 2 бр. помпени станции до ВиК - общ дебит 116 л/сек. Другите селища се захранват гравитачно или помпено от местни водоизточници. На територията на общината вътрешната водопроводна мрежа е с дължина около 337 км, а външната 111 км. (таблица 2).

№ по ред	Населено място	Водохващане			Общо
		наименование	вид	дебит л/с	дебит л/с
1	2	3	4	5	6
1.	гр. Павликени	Изворите-старо	дренаж		102,00
		Изворите-ново	дренаж	42,00	
		Гюр чешма-старо	дренаж	2,00	
		Гюр чешма-ново	дренаж	5,00	
		Водохв. с. Стамболово	дренаж	12,00	
		Тунков кладенец с. Росица	дренаж	41,00	
2.	с. Стамболово	Адъта	каптаж	2,50	2,50
3.	с. Михалци	Шахт.кладенец-стар	шахт. кладенец	2,50	9,70
		БПС-1	шахт. кладенец	5,00	
		БПС-2	шахт. кладенец	2,20	
4.	с. Мусина		шахт. кладенец	3,70	3,70
5.	с. Лесичери	Червен бряг	дренаж	5,00	5,00
6.	с. Дъскот	Сух бунар	дренаж	1,80	1,80
		Помп.ст. Дъскот-1	шахт. кладенец	2,20	2,20
7.	с. Патреш	др. № 1	дренаж	1,70	
		др. № 2	дренаж	1,70	
		др. № 3	дренаж	0,80	
		др. № 4	дренаж	0,80	

№ по ред	Населено място	Водохващане			Общо
		наименование	вид	дебит л/s	дебит л/s
1	2	3	4	5	6
8.	с. Горна Липница	до Помпена станция	дренаж	6,10	6,10
9.	с. Батак	под Канала	дренаж	2,20	2,20
10.	с. Караисен	Дернорсъза	дренаж	5,80	5,80
11.	с. Сломер	зад Кръста	дренаж	0,10	0,10
		Помпена станция Варана	дренаж	2,50	2,50
12.	с. Недан	до Помпена станция	дренаж	3,50	3,50
		Бутовско	дренаж		
13.	с. Бутово	Под Мешелика	шахт.кладенец	3,60	3,60
14.	гр. Бяла черква	под Керамична фабрика	шахт.кладенец	6,50	30,00
		Белина	дренаж	2,50	
		Помп. станция-нова кон-сервирана (не работи)		0,00	
		Шахт. кл. № 1, 2, 3 и 4 (не работят) - 4x 2,5	шахт.кладенец	10,00	
		Курията (не работи)		11,00	
15.	с. Димча	Помп.станция в Сухиндолско	шахт.кладенец	4,40	4,50
		Горник	каптаж	0,05	
		Салимца	каптаж	0,05	
16.	с. Върбовка	Горник	каптаж	0,30	0,70
		Кръвеник	каптаж	0,40	
17.	с. Росица	над Чешмата	каптаж	3,10	3,10
18.	с. Д. Липница	Обилото	дренаж	3,50	5,40
		Равнината	дренаж-нов	1,90	
Всичко:				199,40	199,40

Таблица № 2. Справка за водоизточниците и водопроводните съоръжения в община Павликени

Забележка: Данните за дебитите са на база подадено средно годишно водно количество през 2001 г.

От терасата на р. Росица получават вода гр. Павликени, гр. Бяла черква, с. Вишовград, с. Росица, с. Димча, с. Михалци, с. Стамболово и с. Лесичери.

Всички населени места от общината са водоснабдени. Основните проблеми по водоснабдяването произлизат от остарялата водопреносна мрежа, в резултат на което се получават загуби на питейна вода.

Част от населението използва лични кладенци за питейни нужди и/или напояване.

За водоснабдяването на гр. Павликени са изградени 3 броя каптажи-дренажи за подпочвени води на дълбочина 8 - 10 метра. От тях водите се отвеждат гравитачно до града в събирателна шахта и ПС при ВиК, след което напорно се изпращат в резервоар 220 куб. м. Освен това е изграден дренажно водохващане и кладенец до с. Росица. Чрез ПС тези води се изтласкват в резервоар с обем 900 куб.м, разположен югозападно от града. Същото водохващане от терасата на р. Росица е изградено и при с. Стамболово. Чрез помпени станции водите се изпращат в резервоар 3000 куб. м, разположен североизточно от града.

Водоснабдяването на гр. Бяла черква е осъществено посредством дренаж, шахтов кладенец и помпени станции, които изпращат водата в резервоар 160 куб. м. За повишаване дебита на дренажите е изградена бункерна помпена станция, която черпи вода от напоителния канал и я излива над дренажите, с което се осъществява подхранване на полетата и дренажите за питейно водоснабдяване на гр. Бяла черква.

За с. Росица - с. Вишовград е изградено дренажно водохващане в с. Росица, ПС I подем, която захранва резервоара на селото и напорен водопровод до ПС II подем. Последната изтласква водата в резервоар 240 куб. м за с. Вишовград.

За водоснабдяването на с. Димча и с. Върбовка са изградени шахтов кладенец и ПС на р. Росица при землището на гр. Сухиндол, които захранват с вода резервоара на с. Димча и резервоарите за високата и ниската зона на с. Върбовка. Село Върбовка в момента се водоснабдява от три водоизточника: два местни "Горник" и "Кравеник" с дебит 0,5л/с и от шахтов кладенец на водоснабдителна група "Димча - Върбовка", от които селото получава 3-5 л/с. Поради постоянният недостиг на питейна вода през летните месеци са направени допълнителни проучвания. Изграден е дренаж на терасата на р. Ломя с две крила заложени върху водоупора. При проведено през м. ноември 1993 г. предексплоатационно черпене в продължение на 8 денонощия е получен дебит 25 л/с.

През 1995 г. е изготвен работен инвестиционен проект за „Допълнително водоснабдяване на с. Върбовка”, актуализиран през 2003 г., 2004 г. и 2008 г. Положена е голяма част от трасето на водопровода. Изградени са помпена станция и напорен водоем. Поради невъзможност да се осигурят необходимите средства и строителството не е довършено. През 2018 г. от екип проектантанти с пълна проектантска правоспособност се направи анализ на съществуващото положение – прегледа се строителната документация и се извърши оглед на изпълненото на място. Екипа от проектантанти изготви актуален инвестиционен проект. Същият е съгласуван с всички заинтересовани страни. Получено е положително становище от РИОСВ - В.Търново. Издадено е Разрешително за водовземане от Басейнова дирекция „Дунавски район” гр. Плевен, Разрешение № 11511314/ 15.7.2019 г.

Водоснабдяването на с. Михалци се осъществява от шахтов кладенец с ПС, която изпраща водата в контра резервоара на селото. В с. Михалци е направено допълнително водоснабдяване от допълнителен водоизточник на 3 км до напорен резервоар, издаден е Протокол образец №16/14. 12. 20002 г. и Разрешение за ползване №287/28. 12. 2002 г. от РДНСК - В. Търново.

През 1936 г. в местността "Между доловете" с. Лесичери е изграден дренаж. При сериозни засушавания, дебитът на по-горе посочения гравитачен водоизточник спада до 0,5л/с, което налага строителство през 1951-1952 г. на нов водоизточник каптаж - галерия. Той се намира в местността "над селището", на левият стръмен бряг на р. Росица. Обеззаразяването на водата от двата водоизточника се извършва при ПС чрез стари хлораторни апарати тип I-42/ в експлоатация от 1971 г/. При спиране на помпите, хлоратора не спира и така може да се получи предозиране на хлора. При по - продължителни засушавания общото водно количество от двата водоизточника пада до около 6-7 л/с , което се оказва недостатъчно за водоснабдяването на с. Лесичери. През 1988 г. е направено водохващателно съоръжение - дренаж от хидрогеоложки проучена площадка обхващаща изворите, намиращи се в основата на високите скат , източно и в близост до селото, като полученият дебит от там е 15-20 л/с. Целта на разработването на работен проект е да се даде техническо решение за включване на новият водоизточник към вече съществуващата водоснабдителна система за съвместна експлоатация. Проекта е изпълнен и е издаден Акт образец №15/м. декември 2003 г. Месец януари 2004 г. е назначена държавна приемателна комисия.

За водоснабдяването на с. Паскалевец е изграден шахтов кладенец. Чрез ПС водата се изтласква до резервоарите на с. Паскалевец и с. Дичин (с. Дичин не е в рамките на общината). От терасата на р. Ломя получават вода с. Бутово, с. Недан, с. Сломер, с. Батак и с. Караисен. Водоснабдяването на с. Бутово и с. Недан се осъществява с дренажно водохващане с бункерна помпена станция, която изпраща водата до ПС с. Недан. Последната изтласква водата до резервоарите на с. Недан и с. Бутово. Освен това за допълнително водоснабдяване на с. Бутово се използват 2 броя шахтови кладенци. Към тях са изградени бункерни помпени станции с водопровод до долната помпена станция на селото. Последната изпомпва водите до резервоара. Чрез дренажно водохващане и ПС се захранват с вода с. Сломер, с. Батак и с. Караисен. Изграден е резервоар 480 куб.м. за с. Сломер, от който се подава вода към разпределителна шахта за резервоарите на с. Батак и с. Караисен. Освен това за подсилване водоснабдяването на с. Караисен е изградено дренажно водохващане, разположено югозападно от

селото. Чрез гравитачен водопровод, ПС и напорен водопровод тези води се включват към резервоара на селото.

От терасата на р. Негованка получава вода с. Мусина чрез шахтов кладенец и помпена станция. Посредством два напорни водопровода се подава вода към резервоарите на с. Мусина и с. Русаля (последното село не е в община Павликени).

От терасите на местни дерета получават вода с. Патреш и с. Дъскот. Изградени са дренажни водохващания и помпени станции, които изтласкват вода до съответните резервоари на селата. Водоснабдяването на с. Дъскот се засилва чрез води от терасата на р. Росица. За целта са изградени 2 броя помпени станции, облекчителна шахта и резервоар.

Съществуващото водоснабдяване на с. Патреш е на база водоизточници, изградени през 1966 г. на около 900 м. югозападно от него, в долината на река Елийска. Това са два броя дренажи, чиито води се събират с тази на съществуващият стар дренаж в СШ, разположена на кота терен 148, 61 м, кота хранителна тръба 148, 14 м. От тази СШ водата се отвежда до черпателния водоем чрез гравитачен водопровод от тръби с Д-200мм, Л-828,00м. Необходимото водно количество за с. Патреш определено с проект от 1968 г. е 9,30л/с, а трите дренажа на съществуващото водоснабдяване са давали общ дебит от 11,50л/с до макс. В резултат на настъпило засушаване през последните години дебита на трите стари дренажа се движи в зависимост от сезона от 2,00л/с до 5,50л/с. Това е недостатъчно за задоволяване нуждите на селото, което налага търсене на нови водоизточници за допълнително водоснабдяване.

От направените проби през 2018 г. на местните водоизточници на питейна вода, по населените места в Община Павликени, става ясно, че има завишени количества замърсители нитрати, които се внасят в почвата с торовете и преминават във водите.

При обработването на земята не се прилагат принципите на „добрите земеделски практики”, няма обследване на почвата за натрупани химически елементи и вещества. Общината няма контролни функции върху земеделските арендатори, липсват механизми на въздействие върху внасянето на замърсители в почвите. Замърсяването на почвите от тях на водите става с пестициди и нитрати. Това е така поради факта, че земята се експлоатира от частни кооператори, които не обследват химичният състав на почвата, а торят без определена норма с азотни и амониеви торове.

2.1.3. Минерални води, местонахождение, характеристика, дебит

На територията на община Павликени има наличие на минерална вода. Единствен вписан в МОСВ - Регистър на ресурсите на минералните води - публична общинска собственост по находища и водовземни съоръжения сондаж Р-1хг. Сондажът, утвърден със Заповед №РД-957/19.12.2013 г. се намира върху имот общинска собственост ПИ № 000448, в местността „Маринополци”, землище Павликени. Минералната вода от сондажа е с температура 50°C и дебит 6,62 л/с.

Сондаж Р-1хг е прокаран от Геологопроучвателно предприятие Плевен през периода 1989-1990 г. до дълбочина 2000 м. с основна цел разкриване на термоминерални води, с цел евентуалното му използване като черпателен в бъдеща термодвойка за отопление на оранжерии. Проведено е опитно водочерпене с еърлифт. Въздушните тръби са пуснати на дълбочина 759 м, получен е дебит 15 л/с при динамично водно ниво 126,5 м, замерена температура 50°C. При разкриване на водата тя е била с минерализация 5,1g/l, при следващи взимания на проби минерализацията почти не се променя. По химичен състав е хлоридно-сулфатно-натриево.

В момента сондаж Р-1ХГ, не се отдава на концесия и не се използва активно. Установено е несъответствие на радиологичните показатели, обща алфа активност и обща бета активност, с нормативно допустимите. По тази причина изворът не може да получи комплексна балнеологична оценка и да бъде актуван като общинска собственост.

2.1.4. Замърсяване на водите - Източници на замърсяване на територията на общината и извън територията на общината

Основни замърсители на повърхностните и подпочвените води в община Павликени са:

- Битови и промишлени отпадни води;
- Изхвърляне на битови отпадъци в речните легла и/или безразборно в природата;

- Формиране на отпадни води от животновъдството и изливането им неугнили в почвите;

- Натоварване на почвите с нитрати и пестициди, следствие от сеитбообращението, попадане на замърсителите в подпочвените води.

Битовите и промишлените отпадни води на гр. Павликени са обхванати от Градската пречиствателна станция за отпадни води (ГПСОВ) на гр. Павликени. След пречистването си се заустват в река Павликенска.

Река Росица извира от Стара Планина и минава през гр. Севлиево. На нея са построени заводите на фирма "Идеал - Стандарт", които със своето производство изхвърлят отпадъчни води преминаващи през пречистване през ГПСОВ на гр. Севлиево.

Река Негованка извира на територията на Габровска област, като в община Павликени влиза при с. Михалци. Река Негованка се влива в язовир Негованка, като преминава през карстови образувания и завършва с водопад. Тази част на реката е под закрила на закона за защитените територии. Замърсителите там са от органичен вид.

Няма данни за производства, отделящи токсични химикали.

Основни замърсители на водите в общината се явяват земеделието, животновъдството и нерегламентираното изхвърляне на битови отпадъци в дерета и пасища.

От земеделието и животновъдството се отчита нитратна натовареност на подпочвените води, а също така и замърсяване с патогенни микроорганизми.

За недопускане увеличение съдържанието на нитрати в питейните води над хигиенната норма, следва да се прилагат „добрите земеделски практики“. Този режим включва стриктно спазване на технологичните норми за дозиране на азотните торове според нуждите на растенията и качествата на почвите. Необходимо е също в санитарно охранителните зони, да не се оставят угари, земите да се залесяват или затревяват, да се прилага сеитбооборот и засаждане на терените във вододайните зони около водоизточниците с култури, които изискват по-малки количества азотни торове (напр. пшеницата и люцерната имат по-малки нужди от азот в сравнение с царевицата и цвеклото).

Общината няма механизъм за контрол на дейността на земеделските производители.

Количеството и качеството на питейната вода е в пряка зависимост от състоянието на водните запаси в реките, езерата и водоемите, обезлесяването на горските територии, нерегламентираните замърсявания в коритата на реките и пасищата.

2.1.5. Емисионен контрол на отпадъчни води

Емисионен контрол на отпадъчни води се извършва на производствените предприятия, които заустват в канализационните мрежи на населеното място и селищната пречиствателна станция, своите отпадъчни води. Целта на емисионния контрол е опазването на водите от замърсяване с токсични, вредни и опасни за околната среда вещества. Басейнова дирекция „Дунавски район“ – гр. Плевен, осъществява контрол над лицата, които експлоатират канализационната мрежа и градската пречиствателна станция. Данни от емисионен контрол в общината не постъпват. На територията на общината канализационна мрежа е изградена само в гр. Павликени. Към канализационната мрежа на гр. Павликени са свързани всички промишлени фирми и частни имоти. През 2015 г. по проект, финансиран от ОП "Околна среда 2007-2014 г." същата е рехабилитирана. В рамките на същия проект е изградена и градска пречиствателна станция.

2.2. Въздух

Качеството на атмосферния въздух, съответно нивото на концентрация на замърсяващите вещества в приземния слой на атмосферата в даден район, е в зависимост от редица фактори, оказващи влияние върху тяхното разсейване или задържане, като местоположение, интензивност, честота, продължителност и височина на емисиите, както и от метеорологичните фактори като посока и скорост на вятъра, валежи, условия за температурни инверсии и т.н.

Основните източници на емисии в приземния атмосферен слой в Община Павликени са от секторите промишленост, битово отопление и транспорт.

На територията на община Павликени няма изградена и функционираща автоматична измервателна станция за контрол на качеството на въздуха като част от НСМОС (национална сис-

тема за мониторинг на околната среда). Контрол върху качеството на въздуха се осъществява, чрез измервания от мобилната лаборатория на ИАОС - Русе. Последните такива измервания са извършени през 2011 г. (Виж Таблица № 3).

Тези измервания са направени във връзка с включването на община Павликени в утвърден от Министъра на околната среда и водите годишен график на мобилна лаборатория – Русе, която измерва нивата на озон, серен диоксид, азотен диоксид и въглероден оксид във въздуха. Пунктът за извършване на измерването е бил разположен до сградата на община Павликени. Според изискванията на нормативната база по околна среда, продължителността на измерването е 51 денонощия, разпределени равномерно по две седмици през всеки от четирите сезона. Протоколите с резултати от извършените измервания показват, че за показатели озон, серен диоксид и въглероден оксид няма установени превишения на нормите, съгласно Наредба № 12 от 15 юли 2010 г. за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензин, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух (ДВ, бр. 58/2010 г.). Валидните резултати от извършените измервания по показател ФПЧ₁₀ са представени в таблица № 3.

Дата на измерването	Концентрация на ФПЧ ₁₀ , µg/m ³
22.2.2011 г.	22,2
23.2.2011 г.	26,6
24.2.2011 г.	41,9
28.2.2011 г.	54,9
1.3.2011 г.	53,8
22.3.2011 г.	3,4
23.3.2011 г.	3,5
24.3.2011 г.	3,4
19.4.2011 г.	21,9
20.4.2011 г.	10,6
27.4.2011 г.	3,4
28.4.2011 г.	3,4
29.4.2011 г.	26,6
14.6.2011 г.	16,2
15.6.2011 г.	15,3
16.6.2011 г.	8,6
21.6.2011 г.	2,9
22.6.2011 г.	8,4
23.6.2011 г.	6,4
16.8.2011 г.	10,8
17.8.2011 г.	12,6
18.8.2011 г.	9,9
4.10.2011 г.	43,2
5.10.2011 г.	55,6
1.11.2011 г.	82,6
2.11.2011 г.	68,9
3.11.2011 г.	84,8
4.11.2011 г.	64,9
5.11.2011 г.	88,8
6.11.2011 г.	89,5
7.11.2011 г.	138
8.11.2011 г.	45
9.11.2011 г.	76,2
10.11.2011 г.	91,5

Таблица № 3. Резултати от извършени измервания на ФПЧ през 2011г.

Резултатите от измерванията на ФПЧ₁₀ показват значителен брой превишения на средноденонощната норма от 50 µg/m³, като концентрацията достига до 138 µg/m³ или почти 3 пъти

над нормата. Тези превишения са регистрирани изцяло през зимните месеци – февруари, октомври и най-вече ноември, когато най-голямо влияние върху качеството на атмосферния въздух оказва изгарянето на твърди горива за битово отопление. Причината за тези превишения се потвърждава от липсата на регистрирани стойности близки до фоновите през останалите месеци от годината.

Замърсяването на въздуха с прахови частици и регистрирането на превишения на нормите в частност по показател ФПЧ_{10} през зимните месеци на годината е проблем, който не е само в община Павликени, а в повечето общини в България. Причините са в емисиите от изгарянето на твърди горива за отопление, с добавени емисии от транспортните средства и промишлеността, в комбинация с неблагоприятните климатични условия – ниски температури, безветрие и мъгли.

В тази връзка и общовалидните мерки, които следва да се предприемат, са за ограничаване на емисиите от битовия сектор, в частност газификация и модернизиране на горивните инсталации за битово отопление, както и използване на по-чисти горива, намаляване на емисиите от промишлените източници с предотвратяване на неорганизираните емисии, подмяна на горивни инсталации, ефективен контрол на емисиите и други. В допълнение ограничаване на емисиите от транспорта, с почистване на основната пътна мрежа, по-добра организация на движението на МПС, рехабилитация и системна поддръжка на съществуващата пътна мрежа.

За показател – азотен диоксид също са регистрирани превишения, но те са малко на брой, едва четири, регистрирани в четири различни дни, в часове от денонощието между 17 и 18 ч., в периода 4 ноември – 1 декември 2011 г. и са не повече от 25% над нормата от $200 \mu\text{g}/\text{m}^3$, като най-високата средночасова стойност е $256 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

2.3. Отпадъци

На основание чл. 52, ал. 2 от ЗУО е разработена Програма за управление на отпадъците на територията на община Павликени за периода 2015-2020, на основание чл. 29 от ЗУО е приета с решение № 59/25.02.2016 г. на ОбС Павликени и става неразделна част от настоящата Програма.

Основна цел на Програмата за управление на отпадъците е да допринесе за устойчивото развитие на района чрез установяване на интегрирана рамка за опазване на околната среда, която да доведе до:

- Ограничаване и намаляване на въздействията върху околната среда, причинени от образуваните отпадъци;
- Подобряване на ефективността на използване на ресурсите;
- Максимална отговорност на замърсителите;
- Насърчаване на инвестициите и дейностите, свързани с управление на отпадъците;
- Наличие на здравословна и безопасна среда.

Общината трябва да постигне целите заложи в законодателството в областта на околната среда за намаляване на отделните видове отпадъци. В тази връзка община Павликени е предприела следните действия:

- През месец юли 2016 г. е въведено в експлоатация регионалното депо за управление на отпадъците в с. Санадиново, регион Левски, община Никопол, което обслужва общините Павликени, Левски, Свищов, Белене и Никопол, с изградена инсталация за предварително сепариране на постъпващия на депото битов отпадък, както и изградена площадка за компостиране на биоразградимия отпадък.
- Въведено е разделно събиране на биоразградимите отпадъци – поставени са кафяви контейнери, предназначени за растителен отпадък.
- Провеждат се кампании за ползата от разделното събиране на отпадъци за промяна в съзнанието и поведенческия модел на жителите на общината.

2.3.1. Битови отпадъци

Битовите отпадъци (БО) се формират от жизнената дейност на хората. Количеството и съставът им зависят от мястото на образуване, от стандарта на живот на населението и неговата култура, степента на благоустроеност на населените места, начина на отопление и други индивидуални фактори.

Наличната информация за БО позволява да се направят някои основни изводи:

- Относителният дял на рециклируемите компоненти в ТБО е около 30 %, което е в съответствие със средните им стойности.
- Оставащата част след отделяне на рециклируемите компоненти се разделя на два вида органична и неоползотворима. Отпадъците с органично съдържание, предполагат възможности за компостиране, а другата част са неоползотворимите отпадъци, които се обезвреждат чрез депониране.

На база наличната информация може да се направи извод, че значителни количества ресурси от отпадъчния поток се “губят” при депонирането на битовите отпадъци, поради това, че не се изхвърлят разделени при източника (домакинствата).

Дейностите по събиране и извозване на битови отпадъци се осъществяват от Общинско предприятие “Благоустройство и комунални дейности”, което притежава Разрешения за правоспособност, издадени по реда на ЗУО за изпълнението на дейности с отпадъци.

От 01.07.2016 г., със Заповед № 428/19.01.2016 г. на директора на РИОСВ – гр. Велико Търново е преустановена експлоатацията на депо за битови отпадъци – гр. Павликени.

Предстои техническата и биологичната му рекултивация. Отпадъците от домакинствата се извозват на Регионално депо за битови отпадъци с. Санадиново, регион Левски, общ. Никопол.

Община Павликени има изготвен морфологичен анализ на състава и количеството битови отпадъци образувани на територията на Община Павликени за четирите годишни сезона – 2016 г.

В таблица 4 са показани среднопретегления Морфологичен състав на битовите отпадъци за цялата община, за четири сезона.

Морфологичен състав	Есен	Зима	Пролет	Лято	Среднопретеглен фракционен състав за общината за четири сезона
	среднопретеглен %	среднопретеглен %	среднопретеглен %	среднопретеглен %	
Компоненти	%	%	%	%	%
Хранителни /плодове и зеленчуци/	9.43	8.64	6.08	8.44	8.15
Хранителни други	11.63	9.88	6.83	8.85	9.30
Вълнообразен картон (Велпапе)	3.39	2.37	5.42	2.02	3.30
Тетрапак	0.77	0.38	0.28	0.32	0.44
Хартия от опаковки	2.76	1.71	2.44	2.17	2.27
Хартия друга - вестници, списния, тетрадки, брошури..	6.03	4.24	8.03	8.98	6.82
Хартия - общо	34.02	8.69	16.18	13.49	12.83
Пластмаса - обща, която не е от опаковки(детски играчки, касети, или с неясен произход за вид)	1.87	2.40	1.77	2.36	2.10
ПВЦ (балатум, мушама)	0.59	0.72	0.25	0.09	0.41
Пластмаса - ОПАКОВКИ , в т.ч.					
ПЕТ(прозрачен, бял, зелен, кафяв, син)	5.08	5.27	4.78	4.57	4.92
Фолия (Стреч найлон, торбички, опаковки от солети, вафли, хляб,чипс и други пакетирани хран. Продукти)	4.10	5.85	5.47	8.06	5.87
Стереопор	0.13	0.13	0.05	0.03	0.09
Твърди пластмасови контейнери (майонеза, сосове, горчица, кетчуп, шампоани, паста за зъби, кремове)	2.64	2.04	3.98	3.64	3.08
Други опаковки, на които не е упоменат вида и произхода	0.78	1.15	0.25	0.30	0.62
Пластмаса - общо	15.19	17.56	16.56	19.05	17.09
Текстил	2.41	2.38	3.73	2.40	2.73
Гума	1.79	1.12	0.31	0.37	0.90
Кожа	2.77	1.42	1.38	0.85	1.61
Градински	13.05	6.85	10.86	9.72	10.12
Дървесни отпадъци	4.31	2.98	6.92	4.69	4.72
Съкло - опаковки от бутилки и буркани, съдове,	4.72	4.47	5.19	6.31	5.17
Съкло - прозрачно съкло, натрошено съкло и др./	0.18	0.00	0.15	0.11	0.11
Съкло - общо	4.90	4.47	5.34	6.42	5.28
Метали / съдове, прибори за хранене,парчета ламарина, винкели, арматурно желязо, домакински уреди, ВИК - тръби, водомери и др./	1.04	0.71	0.05	0.05	0.46
Метали - консервни кутии, в т.ч.:					
желязо и др.	0.40	1.63	0.38	1.54	0.99
алуминиеви	0.25	0.21	0.31	0.53	0.32
Метали - общо	1.69	2.55	0.73	2.11	1.77
Инертни метериали	5.80	7.09	6.65	6.74	6.57
Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване - ИУЕЕО	0.90	1.16	0.24	0.22	0.63
ОПАСНИ ОТПАДЪЦИ от бита	0.29	0.40	0.25	0.28	0.30
ДРУГИ ОТПАДЪЦИ	12.89	24.81	17.95	16.35	18.00
общо тегло на фракция	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00

Таблица № 4. Морфологичен състав на битовите отпадъци за четири сезона – 2016 г.

Община Павликени има действащ Договор за разделно събиране на битови отпадъци от опаковки, сключен на 01.04.2018 г. с организация по оползотворяване на отпадъци от опаковки „БУЛЕКОПАК”АД. Кметът на Община Павликени, оказва съдействие на организацията за оползотворяване на масово разпространени отпадъци, в т. ч. определя местата за разполагане

на необходимите елементи на системите за разделно събиране в съответствие с чл. 19, ал. 3, т. 7 на ЗУО.

2.3.2. Производствени отпадъци

Наблюдението на производствените отпадъци се извършва по специфична номенклатура от Наредба № 2 на МОСВ за класификация на отпадъците, данните се подават в Изпълнителна агенция по околна среда.

По вид производствените отпадъци, които се генерират на територията на Община Павликени, са следните:

- Отпадъци от хартия и картон (“Унипак” АД, “Фураж – Росица” АД);
- Текстилни отпадъци (“Елит” АД, шивашки цехове);
- Растителни отпадъци (фирми по озеленяване);
- Отпадъци от черни и цветни метали (леярни);
- Отпадъци от хранителна промишленост (хлебозавод, фирми за производство на храни).

Разпореждането с производствените отпадъци е отговорност на фирмите, които ги генерират и се осъществява и контролира съгласно действащата нормативна уредба.

На фирмите, опериращи на територията на община Павликени е предоставена възможност да сключат индивидуални договори за ползване услугите на Регионалната система за управление на отпадъците с. Санадиново, община Никопол.

2.3.3. Опасни отпадъци

В Община Павликени опасни отпадъци се генерират от масово разпространени за страната отпадъци - пестициди, акумулатори, отработени масла, опаковки от печатарски масла, болнични отпадъци и други.

Община Павликени има действащи договори с фирми, които регулярно провеждат кампании за разделно събиране, транспортиране, предварително третиране, повторна употреба, рециклиране и оползотворяване на излязло от употреба електрическо и електронно оборудване; излезли от употреба МПС; отработени масла; негодни за употреба батерии и акумулатори; излезли от употреба гуми.

Разпореждането с болничните отпадъци е нормативно уредено, като те се събират и предават на инсинератори.

2.3.4. Растителни отпадъци

В годините на преход се увеличава ръста на отглеждане на селскостопански култури в еднофамилните дворове за прехрана. Районът се развива като “район с поминък цветарство”. Това от своя страна води до обособяване проблем, свързан със събирането и обезвреждането на растителните отпадъци. При градски условия тези видове отпадъци са предвидени в схемата за сметосъбиране и сметоизвозване.

През 2015 г. по проект „Изграждане на регионално депо” са закупени и поставени 54 бр. контейнери за разделно събиране на биоразградими отпадъци в гр. Павликени и допълнително закупени от Община Павликени 40 бр. контейнери.

2.4. Почви и нарушени територии

2.4.1. Почви

Геоложката основа, релефът и климатичните особености определят вида на почвите и тяхното състояние. Според генерализираната схема на почвите в България, територията на община Павликени е изградена от няколко вида почви.

В община Павликени преобладават клас равнинни ландшафти.

Характерни за района са силно излужените черноземи с мощност на хумусния хоризонт от 45-50 см. По механичен състав се отнасят към тежко пясъчливо-глинестата разновидност. В повърхностният слой съдържат от 46,8 до 57,1% физическа глина. По отношение на агрегатния състав те притежават по-добра структура в сравнение с карбонатните и типичните черноземи. Относителното им тегло се движи от 2,61 до 2,76 g/cm³ а обемното им тегло при ППВ от 1,33 до 1,41 g/cm³. Общата им порьозност в сухо състояние в повърхностният хори-

зонт се изменя от 30, 4 до 42, 9%. Пределната полска влагоемност (ППВ) за почвеният хоризонт от 1 до 100 см е средно 27%, влажността на завяхване 15, 2%. Съдържанието на хумус в повърхностният хоризонт е средно 2,5 – 3%, а реакцията на почвата /рН във Н2О/ е 6,7 до 7,2. Характеризират се като слабо до средно обезпечени с усвоим за растенията азот и подвижен фосфор, много добре запасени с подвижен калий и микроелементи. Определени са като едни от най-плодородните почви у нас.

В района се срещат и оподзолени черноземи, тъмносиви горски почви, ливадни черноземи и др.

Статистическите данни показват, че с най-голям размер и относителен дял на експлоатация на почвите са нивите, следвани от мерите, пасищата и трайните насаждения. Най-малък дял се пада на разсадниците, за които има традиции, опит и пазари за реализиране на високи доходи и които са важен източник за разширяване на трайните насаждения, а също и посадъчен материал за търсени в Европа декоративни растения. Най-голям дял от засети (в т.ч. засадените) площи заемат есенниците, като при тях за последните 10 години се очертава нарастване на площите на пшеницата и обема на произведената продукция, докато площите на ечемика и обема на производството намаляват два пъти. При пролетните култури нарастват площите засети с царевица за зърно и слънчоглед, както и обема на производството, но намаляват площите и добивите на такива важни култури като: соя, овес, и всички видове зеленчуци, които са основна суровина за зеленчуковата промишленост. Голямо намаление отбелязват и трайните насаждения, при които основните видове са ябълки, лозя, череши и вишни. Фуражните култури са сравнително слабо засегнати, поради рязкото намаляване обема на животновъдството.

Обработваемата земеделска земя на територията на Община Павликени е 492 794,489 дка – 79%.

В таблица № 5 по-долу са посочени класовете ландшафти към които спада релефа на община Павликени.

Група	Клас	Тип	Подтип
1	2	3	4
Ландшафти на алувиални Низини със средна степен на земеделско усвояване	Равнинни ландшафти	Ландшафти на умерено континенталните ливадно-степни и горски низини	Ландшафти на ливадно-степните низини
Ландшафти на черноземни ливадно-степни равнини на льосови скали с висока степен на земеделско усвояване		Ландшафти на умерено континенталните степни, ливадно-степни и лесостепни низини	Ландшафти на черноземни ливадно-степни равнини
Ландшафти на лесостепните равнини на льосови скали с висока степен на земеделско усвояване. Ландшафти на лесостепните равнини на варовикови скали със средна степен на земеделско усвояване.			Ландшафти на лесостепни равнини
Ландшафти на средно-планинските широколистни гори на варовите скали	Планински ландшафти	Ландшафти на умерено-влажните планински гори	Ландшафти на средно-планинските широколистни гори

Таблица № 5. Класове ландшафти, към които спада релефа на община Павликени

2.4.2. По-характерни типове почви на територията на община Павликени са:

**Ордери: А – почви, несвързани със зонални климатични условия
тип наносни (Fluvisols, FL)**

подтип – карбонатни (calcaric, FLe)

Това са млади почви, които се образуват от съвременните речни наноси. Решаващо значение при формирането им оказват повишеното ниво (от 1 до 3 cm дълбочина) на почвените води, както и различното им обрастване с растителност. Наносни почви има покрай всяка река.

Общи особености: формират се винаги на заливната и първата надзаливна тераса на реките. Подложени са на периодично (може да не е ежегодно) заливане и натлачване на нови наноси. При естествени условия върху тях расте водолюбива растителност – дървесна (елша, върба, топола, бряст, полски ясен) и тревно-ливадна (власатка и др.).

Поради периодичното отлагане на нови материали, наносните почви имат само един слабо или по-добре изразен хумусен хоризонт, под който в дълбочина се редуват различни по песъчливост и химичен състав пластове наслоявания на речните наноси.

ордери: E – почви със забележима повърхностна акумулация на наситена с бази органична материя**тип черноземи (Chernozems, CH)****подтип – обикновени (haplic, CHh); глеевидни (gleytic, CHg)**

Черноземите са известни като калциево-хумусни почви с широко разпространение в континенталните и умереноконтиненталните области на Европа, Азия и Северна Америка.

Почвеното богатство на България се дължи в голяма степен на черноземите. Надморската височина варира от 80 до 450 m. Специфично разнообразие за община Павликени внасят базалтовите могили Косматица (370m) и Чатала (410m). Разпространени са и по протежението на каньона на р. Негованка в землището на с. Михалци и долината на река Росица.

Черноземите са образувани върху лъос, лъосовидни седименти, глини, мергели и варовици при наличието на ливадностепна и горскостепна растителност. Най-благоприятни условия за тяхното развитие и формиране има в областите с разнотревно-житни треви. Тези условия и редукването на влажни и сухи периоди през годината подпомагат хумификацията, насищането на хумуса с калций и излужването на карбонатите.

тип Файоземи (Fhaeozems, FH)**Подтип – лесивирани (luvic, FHl)**

Наименованието им идва от гръцката дума „phaios“ (тъмен) и от руската „земля“ (земя). Тези почви най-общо се определят като тъмни черноземновидни. Като почвен тип са обособени от досегашните тъмносиви горски и деградираните (оподзолени) черноземи. Файоземите са разпространени между черноземите и обикновените лесивирани почви, в райони с преходно-континентален климат. Релефът, върху който са разположени, е равнинен и слабо хълмист. Почвообразуващите материали са лъос и лъосоподобни глини. Повечето от тези почви са обработваеми земи. Естествената растителност е под силното въздействие на човека. На места върху файоземите растат гори от цер и благуна, както и смесени дъбови гори с липа и воден габър.

ордери: F - почви с акумулация на глина или сексвиоксиди и органична материя в подповърхностните хоризонти**тип: Лесивирани (Luvisolsq, Lv)****подтип: хромови (канеленовидни) (chromic, LVx)**

Червените лесивирани почви представляват излужени канеленовидни (канелени) с червен В-хоризонт. Релефът е предимно хълмист, осигуряващ добър дренаж на терените. Естествената растителност на канелените почви е от нискостъблени гори и храсталаци, редина и пасища. Доминират съобществата на косматия дъб, благуна, пърнара, някои средиземноморски видове. Често срещани са разредените гори от източен габър, драка, смрадлика и тревни съобщества от кафтарика.

Почвообразуването при тези почви дълго време е протичало без прекъсване като ферсиалитно. Затова канелените почви са твърде стари и с много реликтови белези. Ферсиалитизацията, която протича главно през сухия период, обуславя образуването на железни съединения, които оцветяват почвата в канелен и червеникав цвят.

2.4.3. Замърсяване на почвите – източници

В община Павликени няма производства от типа на химическа, рудодобивна или тежка металургична промишленост.

2.4.4. Ерозия

В община Павликени се наблюдават два вида ерозия: водна и ветрова (План за управление на речните басейни – Басейнова дирекция „Дунавски район“). В степен средна до силна водната ерозия се наблюдава по някои обезлесени хълмове, но няма регистрирана официално. Ветро-ва ерозия също не е регистрирана като явление, поради незнание на хората, обработващи земята. Тази ерозия се наблюдава при комасирани терени, премахване на дървесните лесозащитни пояси между нивите.

Нанесени щети от двата вида ерозия не са отчетени или не са подадени сигнали в общината.

2.5. Полезни изкопаеми

На територията на общината са установени запаси от суровини за строителна керамика (мергели), както и скални и инертни материали (базалт и чакъл).

Списък на кариерите в община Павликени:

За добив на мергели:

- “Вкопана могила”, гр. Павликени, с площ 30 дка – не работи, обслужвала е керамична фабрика Павликени, която е съборена;
- “Кавака”, с. Бутово, с площ 30 дка – работи, обслужва керамична фабрика „Бъдеще Бутово“;
- “Ружките лозя”, гр. Бяла черква, с площ 30 дка – не работи, керамичната фабрика е съборена, теренът е реституиран;
- “Фаянс”, гр. Бяла черква, с площ 10 дка – не работи, фабриката е реституирана;
- Находище с. Михалци, с площ 10 дка – работи, обслужва керамична фабрика „Напред” с. Михалци.

За добив на баластра:

- "Баластриера", с. Лесичери – работи;
- Река Росица, в частта си преминаваща през община Павликени, е сериозен източник на речна баластра;
- с. Вишовград – Трошачно сортировъчна инсталация за производство на трошено каменни фракции от варовиковите скали в землището на селото.

За добив на базалт (в процес на разработване)

- Находище с. Върбовка, землище с. Върбовка;

В националният концесионен регистър за концесии, предоставяни от държавата, фигурират три решения за откриване на процедури за предоставяне на концесии, както следва:

➤ Решение № 975 от 22.10.2012 г. за предоставяне на концесия за добив на подземни богатства по чл. 2, ал. 1, т. 2 от Закона за подземните богатства – неметални полезни изкопаеми – индустриални минерали (базалти), от находище „Върбовка”, разположено в землището на с. Върбовка, община Павликени, област Велико Търново, на „Петрургия” ЕООД – София. Дата на сключване на концесионния договор: 12.03.2013 г. Дата на влизане в сила на концесионния договор: 01.01.2000 г. Срок на концесията до дата: 01.01.2035 г.

➤ Решение № 453 от 10.06.2009 г. за предоставяне на концесия за добив на подземни богатства по чл. 2, ал. 1, т. 5 от Закона за подземните богатства – строителни материали – базалти, от находище „Ломенска кория”, разположено в землището на с. Върбовка, община Павликени, област Велико Търново, на „Пътинженеринг” ООД, гр. Русе. Дата на сключване на концесионния договор: 02.07.2009 г. Дата на влизане в сила на концесионния договор: 02.07.2009 г. Срок на концесията до дата: 02.07.2034 г.

➤ Решение № 227 от 12.04.2018 г. за предоставяне на концесия за добив на подземни богатства по чл. 2, ал. 1, т. 5 от Закона за подземните богатства – строителни материали – варовици и базалтоиди, от находище „Станчова могила”, участък „Северен” и участък „Южен”, разположен в землищата на гр. Сухиндол, община Сухиндол, с. Димча и с. Върбовка, община Павликени, област Велико Търново, на „БАЗАЛТ БЪЛГАРИЯ” ЕООД – гр. София. Дата на

сключване на концесионния договор: 01.10.2018 г. Дата на влизане в сила на концесионния договор: 05.10.2018 г. Срок на концесията до дата: 05.10.2043 г.

2.6. Защитени територии и биоразнообразие

На територията на Община Павликени, съгласно Закона за защита на териториите, са регистрирани отделни обекти – природни забележителности:

2.6.1. Защитени дървета

1. **Дъб** (*Quercus spp.*) (Код в регистъра: 1468). Намира се в с. Вишовград. Обявен е със Заповед No.851 от 10.08.1983 г., бр. 70/1983 на Държавен вестник. Характеристики на вековното дърво: Години към датата на обявяване: 200. Реална възраст: 232 Височина (m): 14 Периметър (m): 2.0;

2. **Орех** - обикновен орех (*Juglans regia*) (Код в регистъра: 1467). Намира се в с. Вишовград. Обявен е със Заповед No. 851 от 10.08.1983 г., бр. 70/1983 на Държавен вестник. Характеристики на вековното дърво: Години към датата на обявяване: 200. Реална възраст: 232 Височина (m): 20 Периметър (m): 4.0;

3. **Цер** (*Quercus cerris*) (Код в регистъра: 2066). Намира се в с. Мусина. Обявен е със Заповед No.159 от 09.03.2009 г., бр. 24/2009 на Държавен вестник. Характеристики на вековното дърво: Години към датата на обявяване: 100. Реална възраст: 106. Височина (m): 25. Периметър (m): 1.0.

2.6.2. Природни забележителности и защитени местности

1. **ПЗ „Момин скок“** - водопад с площ 0,2 хектара, обявена със Заповед № 3796 от 11.10.1965 г. на МГТП, ДВ, бр. 12/1966. Разположен е в землището на с. Михалци, Община Павликени. Обявена е с цел дългосрочно опазване водопад Момин скок;

2. **ПЗ „Каньон на река Негованка“** - Пещера и пролом на р. Негованка, с площ 25.5 хектара, обявена със Заповед № 880 от 25.11.1980 г. на Комитет за опазване на околната среда, ДВ, бр. 1/1981 г. Разположена е в землищата на с. Емен, Община Велико Търново и с. Михалци, Община Павликени. Обявена е с цел опазване на пещера и пролом на р. Негованка;

3. **ПЗ „Мусинска пещера“** с площ 0,3 хектара, обявена със Заповед № 1799 от 30.06.1972 г. на Министерство на горите и опазване на околната среда, ДВ, бр. 59/1972. Разположена е в землището на с. Мусина, Община Павликени. Обявена е с цел опазване на пещера;

4. **ПЗ „Понорите“** - карстова пропаст в с. Мусина, с площ 0,2 хектара, обявена със Заповед № 75 от 09.02.1981 г. на Комитет за опазване на околната среда, ДВ, бр. 20/1981. Разположена е в землището на с. Мусина, Община Павликени. Обявена е с цел опазване на карстова пропаст;

5. **ЗМ „Комитските дупки“** – габърова гора в с. Мусина, с площ 1,0 хектар, обявена като историческо място „Бърдото“ със Заповед № 58 от 04.03.1985 г. на Комитет за опазване на околната среда, ДВ, бр. 28/1985, прекатегоризирана в защитена местност „Комитските дупки“ със Заповед № РД-1302 от 27.12.2002 г. на Министъра на околната среда и водите, ДВ, бр. 7/2003. Разположена е в землището на с. Мусина, Община Павликени. Обявена е с цел опазване на характерна вековна габърова гора.

Почти всички защитени територии са отдалечени от населени места и устройствени зони с допустим режим на застрояване, единствено ПЗ „Пещерата“ е разположена в непосредствена близост до регулационните граници на с. Мусина, но без предвидени устройствени зони в близост. Природна забележителност „Каньон на р. Негованка“ е разположена в границите на две общини – община Павликени и община Велико Търново. Територията на общината е с относително добра екологична характеристика. Няма значими източници на замърсяване на околната среда.

Собствеността на защитените местности е общинска или държавна, на дърветата е неустановена.

2.6.3. Защитени зони

Цели на опазване

- Запазване на площта на природните местообитания и местообитанията на видове и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона.
- Запазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и на естествения за тези местообитания, видов състав, характерни видове и условия на средата.
- Възстановяване при необходимост на площта и естественото състояние на приоритетни природни местообитания и местообитания на видове, както и на популации на видовете, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

Защитена зона BG0000609 Река Росица – землища Бяла черква, Лесичери, Росица и Стамболово.

Поречието на река Росица – защитена зона в обхвата на НАТУРА 2000 (съгласно критериите на Директива 92/43/ЕЕС за местообитанията, която се допира до защитена зона по Директива 2009/147/ЕС за птиците).

Природни местообитания

91E0 * Алувиални гори с *Alnus glutinosa* и *Fraxinus excelsior* (Alno-Pandion, Alnion incanae, Salicionalbae)

6110 * Отворени калцифилни или базифилни тревни съобщества от Alysso-Sedion albi

91H0 * Панонски гори с *Quercus rubescens*

91M0 Балкано-панонски церово-горунови гори

91Z0 Мизийски гори от сребролистна липа

Бозайници

- Безгръбначни - Алпийска розалия (*R. alpina*), Бисерна мида (*U. crassus*), Бръмбар рогач (*L. cervus*), Буков сечко (*M. funereus*), Ивичест теодокус (*T. transversalis*), Обикновен сечко (*C. cerdo*), Одонтоподизма (*O. rubripes*), Ручеен рак (*A. torrentium*)
- Риби - Голям щипок (*C. elongata*), Горчивка (*Rh. sericeus*), Обикновен щипок (*C. taenia*), Черна мряна (*B. meridionalis*)
- Земноводни и влечуги- Голям гребенест тритон (*T. karelinii*), Жълтокоремна бумка (*B. variegata*), Жълтокоремна бумка (*B. variegata*), Об. блатна костенурка (*E. orbicularis*), Смок (*E. saurogates*), Червенкоремна бумка (*B. bombina*), Шипобедрена костенурка (*T. graeca*), Шипопашата костенурка (*T. hermanni*)
- Бозайници, без прилепи - Видра (*L. lutra*), Вълк (*C. lupus*), Добруджански хомяк (*M. newtoni*), Лалугер (*S. citellus*), Пъстър пор (*V. peregusna*)
- Прилепи - Голям нощник (*M. myotis*), Голям подковонос (*Rh. ferrumequinum*)
Дългокрил прилеп (*M. schreibersii*), Дългопръст нощник (*M. capaccinii*), Дългоух нощник (*M. bechsteinii*), Малък подковонос (*Rh. hipposideros*), Остроух нощник (*M. blythii*), Подковонос на Мехели (*Rh. mehelyi*), Средиземноморски подковонос (*Rh. blasii*), Трицветен нощник (*M. emarginatus*), Широкоух прилеп (*B. barbastellus*), Южен подковонос (*Rh. euryale*)

Защитена зона по Директива за местообитанията, която припокрива защитена зона по Директива за птиците, BG0000233 „Студена река”- землища Батак, Горна Липница, Долна Липница, Караисен.

Предмет на опазване:

1340 * Континентални солени ливади

1530 * Панонски солени степи и солени блата

6110 * Отворени калцифилни или базифилни тревни съобщества от Alysso-Sedion albi

6240 * Субпанонски степни тревни съобщества

6250 * Панонски льосови степни тревни съобщества

62C0 * Понто-Сарматски степи

- Растителни видове -Татарско диво зеле (*C. tataria*)
- Безгръбначни -Бисерна мида (*U. crassus*), Ценагрион (*C. ornatum*)
- Риби - Белопера кротушка (*G. albiginnatus*), Горчивка (*Rh. sericeus*), Обикновен щипок (*C. taenia*), Черна мряна (*B. meridionalis*)

- Земноводни и влечуги- Добруджански тритон (*T. dobrogicus*) , Жълтокоремна бумка (*B. variegata*), Об. блатна костенурка (*E. orbicularis*), Смок (*E. sauromates*) ,Червенокоремна бумка (*B. bombina*), Шипобедрена костенурка (*T. graeca*), Шипоопашата костенурка (*T. hermanni*)
- Бозайници - Видра (*L. lutra*) , Лалугер (*S. citellus*) , Степен пор (*M. evermanni*) - доклад
- Прилепи - *няма прикачени документи*

Защитена зона по Директива за местообитанията BG0000216 Емен - землища Емен, Вишовград, Михалци, Мусина

Предмет на опазване:

6110Отворени калцифилни или базифилни тревни съобщества от *Alyso-Sedion albi*

6210 * Полуестествени сухи тревни и храстови съобщества върху варовик(*Festuco-Brometalia*) (*важни местообитания на орхидеи)

6240 * Субпанонски степни тревни съобщества

7220 * Извори с твърда вода с туфести формации (*Cratoneurion*)

8210 Хазмофитна растителност по варовикови скални склонове

91H0 * Панонски гори с *Quercus rubescens*

91M0 Балкано-панонски церово-горунови гори

91Z0 Мизийски гори от сребролистна липа

8310 Неблагоустроени пещери

- Бозайници - Широкоух прилеп (*Lutra lutra*), Видра
- Земноводни влечуги:- *Miniopterus schreibersi*, Дългокрил прилеп (*Myotis blythii*), Остроух нощник (*Myotis saraccinii*), Дългопръст нощник (*Myotis emarginatus*), Трицветен нощник (*Myotis myotis*), Голям нощник (*Rhinolophus blasii*), Средиземноморски подковонос (*Rhinolophus euryale*), Южен подковонос (*Rhinolophus ferrumequinum*), Голям подковонос (*Rhinolophus hipposideros*)
- Малък подковонос (*Rhinolophus mehelyi*), Подковонос на Мехели (*Spermophilus citellus*), Лалугер (*Vormela peregrina*), Пъстър пор (*Bombina bombina*), Червенокоремна бумка (*Elaphe quatuorlineata*), Ивичест смок (*Emys orbicularis*), Обикновена блатна костенурка (*Testudo graeca*), Шипобедрена костенурка
- Риби - Черна (балканска) мряна (*Barbus meridionalis*), Балканска кротушка (*Gobio uranoscopus*)
- Безгръбначни- Бисерна мида (*Unio crassus*), Обикновен сечко (*Cerambyx cerdo*), Бръмбар рогащ (*Lucanus cervus*) , Буков сечко (*Morimus funereus*), Алпийска розалия (*Rosalia alpina*), Ивичест теодоксус (*Theodoxus transversalis*)
- Растения - Обикновена пърчовка (*Himantoglossum caprinum*)

- **Екопътека Негованка (Еменска екопътека)** е разположена в землищата на с. Михалци и с. Емен. Защитена природна забележителност по силата на Заповед № 880/25/11/1980 г., ДВ бр.1/1981 г. и защитена зона в обхвата на Натура 2000 - Емен BG 0000216 (съгласно критериите на Директива 92/43/ЕЕС за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна), попадаща в община Велико Търново (1/3 -землище на с. Емен) и община Павликени (2/3 - землище на с. Михалци). Негованската екопътека отстои на 19 км от гр. Павликени и на 24 км от гр. Велико Търново. Тя започва с Еменската пещера, разположена на левия бряг на р. Негованка, преминава през водопада „Момин скок“, където е най-тесната част на каньона, и завършва в долната част на язовир Негованка. Негованската екопътека е първата екопътека, създадена в България. В периода 2004 – 2006 г. Негованската екопътека е включена в Екозона „Средна Янтра“. С времето тя се налага и като най-известната част от Екозона „Средна Янтра“.

Основни забележителности от маршрута на екопътеката са:

- Ждрелото на река Негованка – Еменски каньон – защитена природна забележителност код в регистъра на защитените територии – 394.

Еменският каньон е пролом на река Негованка в Средния Предбалкан. Целият каньон представлява живописен антецедентен пролом. Проломът се разделя на две части – Горен боаз и Долен боаз, с обща дължина около 5 км, като между тях в малко долино разширение е разположено село Емен. Средната надморска височина на двата каньона е около 228 м. Горният

боаз започва на около 3 км северозападно от с. Ново село, на 320 м н.в., насочва се на североизток и след около 3 км завършва югозападно от с. Емен на 238 м н.в. Долният боаз започва непосредствено североизточно от с. Емен, на 225 м н.в., насочва се на североизток и след около 2 км завършва при „опашката“ на язовир Негованка, на 180 м н.в. В този участък се разкрива най-красивата част от каньона, като в близост се намира Негованската екопътека, която преминава по цялата дължина на Долния боаз.

- Еменска пещера – част от природна забележителност Еменски каньон;
- Водопад „Момин скок“ – защитена природна забележителност - код в регистъра на защитените територии – 63 (Заповед № 3796 от 11.10.1965 г., ДВ бр. 12/1966) - на р. Негованка в землището на с. Михалци, община Павликени, височина на пада 9,5 м при надморска височина 180 м.

Защитени природни забележителности

- Геокомплекс „Зарапово“, с. Вишовград

Геокомплексът „Зарапово е естествено допълнение към „Негованска екопътека“, заради непосредствената си близост и впечатляваща красота. Геокомплексът е част от Екозона „Средна Янтра“. Разположен е близо до с. Вишовград, на 15 км от гр. Павликени и на 27 км от гр. Велико Търново.

Най-атрактивната част от геокомплекса е водопадът, висок 15 м.

- Геокомплекс „Понорите“, с. Мусина

„Пропастите“, или наричани от местното население „Понорите“ е уникално природно образувание, почти без аналог в страната. Геокомплексът е част от Екозона „Средна Янтра“. Разположена на 400 м от с. Мусина и на 50 м от пътя Павликени–Велико Търново, тази природна забележителност представлява две съседни карстови пропасти, свързани под земята чрез карстова галерия. Съоръжени са с 24-метрови специално изградени вити стълби. Според местните хора пропастите са свързани с галерии, които водят до Мусинската и Еменската пещери.

- Римски каптаж и Мусинска пещера, с. Мусина.

Римският каптаж е разположен в югозападната част на с. Мусина. В непосредствена близост до него се намира и Мусинската пещера. Римският каптаж е масивно осмоъгълно четириредово съоръжение, градено от редуващи се трапецовидни и шестоъгълни блокове. От тук започва двадесеткилометровия Западен акведукт (водопровод) на римския град Никополис ад Иструм (до дн. с. Никюп). Каптажът улавя мощен карстов извор с кристално чиста вода, чиято температура 13,9°C е постоянна целогодишно. Функционирането на акведукта е датирано към II – IV в. сл. Хр., а от каптажа все още извира вода, даваща началото на р. Пещерска.

Мусинската пещера е в съседство на каптажа. Тя е обитавана от дълбока древност. Днес в нея може да бъде видяна компактна колония от прилепи. До Римския каптаж и Мусинската пещера е изградена инфраструктура и са поставени крайпътни указателни табели.

- Екопътека местността „Канарите“

Маршрутът между гр. Бяла черква и с. Росица е с дължина 2500 м. Началото е от местността „Уружките лозя“, преминава по левия бряг на р. Росица, покрай паметни и интересни природни обекти и завършва на възвишение над с. Росица с изглед към Дунавското поле.

2.7. Растителност

2.7.1. Гори

Според горско–растителното райониране на България, община Павликени попада в Мизийската горско растителна област, равнинно–хълмистия подпояс на листопадни дървета и ксеротермични гори.

Преобладаващите дървесни видове, които сформират горите на територията на общината са акация, цер, благуна, келяв габър, космат дъб и сребролистна липа. Храсти: глог, шипка, дрян, кучи дрян, птиче грозде, леска, орех и др.

На територията на общината няма вековни гори. Горските масиви са съсредоточени предимно в землищата на с. Вишовград - 11 293 дка, с. Михалци - 3 794 дка, с. Мусина - 3705 дка. Широколистни насаждения заемат около 92% от площта на горския фонд, а иглолистните около 8%. Наблюдава се масово обезлесяване на горските масиви.

Основно горският фонд е разположен в предпланинските и полупланински територии на общината. Горите са широколистни с преобладаващи видове от благун, цер, акация, липа и др. Общинските гори по Лесоустройствен проект 2013 г. е бил 243 ха. а след направена инвентаризация и изработване на Горскостопански план 2013-2023 г. площите са 444,60 ха. Площи, които са предадени на общината са се самозалесили или на места горите са навлезли в пасищата, така преминават към стопанисване като гори. Практически съществуват много сериозни предпоставки за разширяване и обогатяване на общинския горски фонд, особено върху ерозирали терени, не земеделски земи и в непосредствена близост до урбанизираните територии, тази възможност се дава от фонд Земеделие.

По проект „Първоначално залесяване на неземеделски земи в община Павликени” са залесени общо 301,01 дка на територията на община Павликени с дървесни видове - зимен дъб, планински ясен и сребролистна липа, находящи се в землищата на с. Караисен, с. Батак, с. Патреш и гр. Павликени. Проектът е финансиран по Програма за развитие на селските райони 2007-2013 г., мярка 223 „Първоначално залесяване на неземеделски земи” на стойност 264 658,60 лв.

По проект „Залесяване на неземеделски земи в община Павликени” са залесени общо 596,7 дка горски масиви, находящи се в землищата на с. Бутово, с. Долна Липница, с. Лесичери и с. Върбовка. Проектът е финансиран по Програма за развитие на селските райони 2007-2013 г., мярка 223 „Първоначално залесяване на неземеделски земи” на стойност 535 180,95 лв.

2.7.2. Растениевъдство

Растениевъдството в общината е широко застъпено във всички населени места, независимо от известните разлики в почвените категории и релефа.

Селското стопанство е основен отрасъл в общинската икономика на Павликени и е важен източник на доходи. То осигурява и суровини за част от преработвателните предприятия в общината.

През последните няколко години стабилни позиции на международните и вътрешни пазари постигнаха производителите на декоративни рози, дървета, храсти и цветя.

2.7.3. Зелени площи в населените места

Съгласно чл. 61, ал. 1 от Закона за устройство на територията в териториите на общините се устройват озеленени площи, обединени в зелена система, като средство за подобряване на микроклимата и хигиенните условия, и за организиране на отдиха на населението.

Зелената система в Община Павликени се състои от съществуващи озеленени площи за широко обществено ползване – общоградски паркове, градски и квартални градини, уличното озеленяване, озеленяването на сервитутните ивици на линейните съоръжения на техническата инфраструктура и други.

Зелената система на Община Павликени обхваща:

- Озеленени площи и алейки (улични) насаждения върху общински терени;
- Озеленени площи и декоративна дървесна и храстова растителност на терени общинска собственост.

Поддържането на зелените площи се извършва от ОП „БКД” – гр. Павликени.

За Общината най-значим е парк „Кирил Ракаров” с приблизителна площ 50 дка. Пространствата са добре оформени с растителност, поддържат се професионално и естетично. Активно приема посетители Зоокът Павликени, разположен в близост до него.

В северния край на гр. Павликени се намира „Младежки парк” - приблизителна площ 30 дка. Растителността в двата парка се определя от участието на различните видове дървета и бива широколистен, иглолистен и смесен.

От видовия състав на дървесната растителност използван масово в гр. Павликени, най-добро състояние и приспособимост показват: кестен, ясен, явор, чинар, липа, черница, пирамидална топола и бреза.

2.8. Шум

Шумът е фактор, въздействащ върху околната среда и всички живи организми. Под шум се разбира всеки нежелан звук, който причинява неприятно или смущаващо възприятие или

има увреждащо действие. С понятието шум се определя комплекс от звуци в широк честотен диапазон - от 16 Hz до 20 kHz, които оказват неблагоприятно въздействие върху човешкия организъм. Шумът трябва да се възприема не по-малко сериозно от другите видове замърсявания, тъй като влиянието му върху човешкото здраве е съизмеримо с тяхното. Шумът в околната среда, причинен от транспортните, промишлените и ремонтните дейности, е един от главните екологични проблеми в урбанизираните територии. Количествено шумът се оценява чрез величината „ниво на звуковото налягане” и се изразява с мерната единица Децибел (dB). В околната среда преобладават променливите шумови емисии. За оценяването им е въведен терминът „еквивалентно ниво на шума $Leq [dB(A)]$ ”.

На територията на Община Павликени е развит както железопътният, така и автомобилният транспорт. Последният е приоритетен за Общината, тъй като осъществява връзките между отделните населени места и съседните общини.

Съгласно регламентираната и ръководена от Министерство на здравеопазването „Система за контрол, ограничаване и намаляване на комуналния шум в населените места” в град Павликени и селищата на общината няма обособен пункт за измерване на шумовите характеристики. Поради това община Павликени не разполага с реални данни за шума на нейната територия. От РЗИ Велико Търново извършват локално замерване при евентуално подадени сигнали от жители на населените места. Към 2020 г. няма данни за постъпили жалби и проведени измервания на територията на община Павликени.

2.8.1. Основни източници на шум

Железопътен транспорт

През територията на общината преминава главната железопътната линия София – Варна, която е от национално значение. Класифицирана е „клас II главна”. Град Павликени е важен железопътен център по тази линия. Дължината ѝ през територията на общината е 13,4 км, от км 258+700 до км 272+100.

Автомобилен транспорт

Автомобили

Общият брой регистрирани моторни превозни средства на територията на Община Павликени към 31.10.2019 г., са както следва:

- Леки автомобили – 8 882 броя;
- Мотоциклети – 1 712 броя;
- Товарни над 12 т. и влекачи – 63 броя.

Общо превозни моторни средства за общината – 10 657 броя.

Пътища

Пътната мрежа е добре развита. Пътищата са основно от категориите III-ти (140 км) и IV-ти (96,8 км) клас. Натоварването по общинските пътища е незначително. Съответно няма излъчване на съществени шумови емисии от МПС, които да обременяват акустичната среда в урбанизираните територии на общината.

Транспортните потоци по местните (четвъртокласни) пътища обикновено са с ниска часова интензивност, движението е с по-малка скорост и не възникват значителни шумови емисии, които да създават наднормени еквивалентни шумови нива в населените места, през които преминават.

Заведения и други

Следващите по значение фактори, които влияят върху акустичната среда в жилищните зони са: заведенията за обществено хранене, увеселителните заведения, различните сервиси и авторемонтните работилници, разположени в непосредствена близост до жилищните сгради.

2.8.2. Мерки за ограничаване на шума

- Поетапно подобряване състоянието на пътната настилка чрез рехабилитация на уличната мрежа;

- Правилно организиране на автомобилния поток;
- Не се допуска провеждането на нерегламентирани автомобилни състезания по улиците на града.

2.9. Радиационна обстановка

Радиационното състояние на околната среда се контролира чрез измервания на естествения радиационен (наречен „гама“) фон, а също така и чрез оценяване съдържанието на естествените радионуклиди Уран-238, Радий-226, Торий-232, Калий-40 и други в различните компоненти на околната среда. С това са ангажирани Министерството на околната среда и водите, Министерството на здравеопазването, Националният център по радиобиология и радиационна защита и други институции чрез своите регионални поделения.

Съгласно информацията от ИАОС в публикуваните годишни доклади за състоянието на околната среда, през последните години съдържанието на контролираните радионуклиди в повърхностния 20-сантиметров почвен слой за района на община Павликени са представени в Таблица № 6.

^{238}U [Bq.kg ⁻¹]	^{226}Ra [Bq.kg ⁻¹]	^{232}Th [Bq.kg ⁻¹]	^{40}K [Bq.kg ⁻¹]	^{210}Pb [Bq.kg ⁻¹]	^{137}Cs [Bq.kg ⁻¹]
30 – 45	30 – 45	45 – 55	500 – 600	50 – 65	0 – 50

Таблица № 6. Съдържание на контролираните радионуклиди в повърхностния 20-сантиметров почвен слой за района на община Павликени

Тези стойности са характерни за района и са в рамките на фоновите концентрации за страната. Отложеният на територията на страната Цезий-137 (^{137}Cs) вследствие аварията в Чернобилската АЕЦ през 1986 г. за община Павликени е в най-ниския диапазон в сравнение с други региони на България. На територията на общината през последните години не е констатирано допълнително радиационно замърсяване на околната среда.

3. Икономически данни

3.1. Икономически отрасли

Основни икономически показатели на отчетените нефинансови предприятия за 2017 г. в община Павликени										
Икономически дейности	Предприятия	Произведена продукция ¹	Приходи от дейността	Нетни приходи от продажби	Разходи за дейността	Печалба	Загуба	ДМА	Добавена стойност по факторни разходи	Оборот
	Брой	Хиляди лева								
ОБЩО:	839	305 428	399 853	349 851	378 558	23 055	3293	175 989	88 078	354 440
СЕЛСКО, ГОРСКО И РИБНО СТОПАНСТВО	158	87 302	118 439	81 608	107 920	10 950	1 434	96 671	33 389	82 257
ПРЕРАБОТВАЩА ПРОМИШЛЕННОСТ	83	181 942	191 818	183 649	186 556	5 940	1 359	66 514	37 555	187 559
ПРОИЗВОДСТВО И РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЕЛЕКТРИЧЕСКА И ТОПЛИННА ЕНЕРГИЯ И НА ГАЗООБРАЗНИ ГОРИВА	3	967	968	909	934	..	-	6 161	..	909
СТРОИТЕЛСТВО	26	3 301	3 441	3 125	3 243	208	27	1 174	940	3 150
ТЪРГОВИЯ; РЕМОНТ НА АВТОМОБИЛИ И МОТОЦИКЛЕТИ	313	10 660	61 908	58 941	59 112	3 095	473	5 469	6 250	58 941
ТРАНСПОРТ, СКЛАДИРАНЕ И ПОЩИ	49	12 974	13 401	12 952	12 209	1 197	144	6 253	3 556	12 952

Основни икономически показатели на отчетените нефинансови предприятия за 2017 г. в община Павликени										
Икономически дейности	Предприятия	Произведена продукция ¹	Приходи от дейността	Нетни приходи от продажби	Разходи за дейността	Печалба	Загуба	ДМА	Добавена стойност по факторни разходи	Оборот
	Брой	Хиляди лева								
ХОТЕЛИЕРСТВО И РЕСТОРАНТЪОРСТВО	50	730	1 349	1 153	1 352	106	115	1 594	403	1 153
СЪЗДАВАНЕ И РАЗПРОСТРАНЕНИЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И ТВОРЧЕСКИ ПРОДУКТИ; ДАЛЕКОСЪОБЩЕНИЯ	8	403	433	395	310	113	-	155	249	395
ОПЕРАЦИИ С НЕДВИЖИМИ ИМОТИ	26	223	606	357	923	20	338	3 596	-70	362
ПРОФЕСИОНАЛНИ ДЕЙНОСТИ И НАУЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ	36	1 168	1 467	1 191	1 030	408	..	574	814	1 191
АДМИНИСТРАТИВНИ И СПОМАГАТЕЛНИ ДЕЙНОСТИ	7	255	264	261	114	137	..	356	195	261
ОБРАЗОВАНИЕ	..	..	..	..	..	..	-	-	..	..
ХУМАННО ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ И СОЦИАЛНА РАБОТА	48	5 102	5 347	4 898	4 542	736	..	924	3 741	4 898
КУЛТУРА, СПОРТ И РАЗВЛЕЧЕНИЯ	..	..	..	..	..	..	-	..	..	..
ДРУГИ ДЕЙНОСТИ	28	305	315	315	253	79	17	..	147	315

Таблица 7. Основни икономически показатели на отчетените нефинансови предприятия за 2017 г. в Община Павликени (Източник НСИ – гр. Велико Търново)

3.2. Инфраструктура

3.2.1. Пътища

Пътната мрежа е добре развита. Пътищата са основно от категориите III-ти и IV-ти клас. Натоварването по общинските пътища е незначително. Съответно няма излъчване на съществени шумови емисии от МПС, които да обременяват акустичната среда в урбанизираните територии на общината.

Транспортните потоци по местните (четвъртокласни) пътища обикновено са с ниска часова интензивност, движението е с по-малка скорост и не възникват значителни шумови емисии, които да създават наднормени еквивалентни шумови нива в населените места, през които преминават.

Общинските пътища **IV клас** на територията на община Павликени са с дължина 96.8 км., както следва:

№ на пътя	категория	Наименование на пътя	Дължина, км.
VTR1200	първа	/III - 303/ Бутово - Димча - Граница общ. (Павликени - Сухиндол) -/III - 403/- участъка до границата на общината	12,70
VTR1201	първа	/III - 303/ Бутово - Недан -/III - 303/	8,600
VTR1202	първа	/III - 405/Павликени - Дъскот -Паскалевец - Граница общ. (Павликени - В.Търново) -/VTR1012/- участъка до границата на общината	19,00

№ на пътя	категория	Наименование на пътя	Дължина, км.
VTR1202	първа	/III - 405/ Павликени - Дъскот -Паскалевец - Граница общ. (Павликени - В.Търново) -/VTR1012/- участъка до границата на общината	19,00
VTR2209	втора	/III - 502/ Горна Липница - Паскалевец/VTR1202/	8,800
VTR1203	първа	/III - 3031/ Стамболово - Михалци/III - 305/	2,600
VTR1204	първа	/VTR2205/ Мусина - Лесичери - Дъскот/VTR1202/	11,80
VTR2205	втора	/III-303 /Мусина - Граница общ. (Павликени-В.Търново) - Русаля/III-3031/- участъка до границата на общината	1,800
VTR2206	втора	/III-403, Сухиндол-Павликени/- Граница общ. (Павликени-Сухиндол) -/III-3011/- участъка до границата на общината	0,500
VTR2207	втора	/III-403, Сухиндол-Павликени/- Димча/VTR1200/	2,500
VTR1208	първа	/III - 403, Сухиндол - Павликени/- Върбовка/VTR1200/	7,900
VTR1012	първа	/III - 504, Ресен - Стефан Стамболово/- Водолей - Дичин - Граница общ. (В.Търново - Павликени) - Лесичери/VTR 1204/- участъка до границата на общината	2,200
VTR1210	първа	/III - 405/ Караисен - Сломер - Батак/III - 405/	7,000
VTR2211	втора	/III - 405/ Бяла черква - Росица	4,600
VTR2212	втора	/III - 405/ Вишовград - Граница общ. (Павликени - В.Търново) - Емен - Балван/I - 4/- участъка до границата на общината	4,800
VTR3214	трета	/VTR1208, Павликени - Върбовка/- Керамичен център	1,000
VTR3214	трета	/III - 405/, Добромирка - Вишовград/- местност Канлъдере	1,000
Обща дължина:			96,800

Таблица № 8. Общинска пътна мрежа – IV клас

През последните години е рехабилитирана общинската пътна мрежа - приблизително 42,3 км. по проекти:

➤ **„Повишаване на жизнения стандарт на жителите на община Павликени чрез подобряване на съществуващата общинска пътна инфраструктура” /приключен 2015 г./**

Път VTR 1201(III-303) Бутово – Недан - Павликени (III-303) км 0+000 до 1+800км и от 2+000км до 7+500км;

Път IV-34226- Бутово-Върбовка-Димча от км 4+970 до км 9+786;

Път IV – 52514 – Караисен – Сломер – Батак от 0+000км до 3+245,25км VTR 1210.

➤ **„Подобряване мобилността на работната сила и привлекателността за развитие на бизнес в Община Павликени, чрез подобряване на пътната инфраструктура“ /приключен 2015г./**

Път IV-34226 -Бутово- Върбовка от 0+000 до км 4+970 VTR 1200 / III-303/;

Път IV-52524 Бяла Черква - Росица от км 0+000 до км 1+000 VTR2211 /III – 405/;

Път IV-34235 Павликени – Дъскот – Паскалевец – Граница общ. /Павликени-В.Търново/ от км 0+000 до км 8+780 VTR1202 /III – 405/.

➤ Към момента се изпълнява Проект „Реконструкция и рехабилитация на общинска пътна мрежа в община Павликени“

„Реконструкция и рехабилитация на път IV 34235 VTR1202 / III 405 Павликени – Дъскот – Паскалевец - Граница общ. / Павликени – Велико Търново VTR1012 / от км 8+780.00 до км 13+738.23- ЕТАП 1 .

„Реконструкция и рехабилитация на път IV 40527 /VTR1208 / III 403 Сухиндол - Павликени Върбовка /VTR1200 / от км 0+000.00 до км 7+176.80.

3.2.2. Улици

Дължината на уличната мрежа по населени места е както следва:

№	Населено място	Дължина на уличната мрежа, км.
1.	гр. Павликени	42,00
2.	гр. Бяла черква	28,3
3.	с. Батак	16,8
4.	с. Бутово	14,00
5.	с. Вишовград	21,5
6.	с. Върбовка	14,8
7.	с. Горна Липница	22,00
8.	с. Димча	9,9
9.	с. Долна Липница	49,00
10.	с. Дъскот	22,4
11.	с. Караисен	33,00
12.	с. Лесичери	15,3
13.	с. Михалци	24,00
14.	с. Мусина	9,00
15.	с. Недан	23,00
16.	с. Паскалевец	18,00
17.	с. Патреш	16,7
18.	с. Росица	8,00
19.	с. Сломер	21,00
20.	с. Стамболово	16,00
	Общо:	424,7 км.

Таблица № 9. Дължина на общинска улична мрежа в Община Павликени

През последните 4 години е извършена рехабилитация на улиците в гр. Павликени с приблизителна дължина 2410 м.

➤ „Реконструкция на улична мрежа в гр. Павликени” по ПРСР 2014 – 2020 г. Проектът е на стойност 2 199 873лв. с ДДС и включва реконструкция на:

✓ Ул. „Васил Левски” - от ОТ628 /ул. "Димитър Благоев"/ до ОТ571 /ул. "Илия Златев"/;

✓ Ул. „Стефан Караджа” - от ОТ167 /ул. „Св. Св. Кирил и Методий"/ до ОТ626 /ул. „Васил Левски” / и от ОТ626 до км 0+060;

✓ Ул. "Илия Златев" - от ОТ316 /ул. Св. Св. Кирил и Методий"/ до ОТ571 /ул. "Васил Левски"/;

✓ Ул. „Александър Стамболийски” - от ОТ31 /ул. Св. Св. Кирил и Методий"/ до ОТ524 /ул. „Оборище"/ и от РТ1 /ул. „Христо Ботев“/ до ОТ31 /ул. Св. Св. Кирил и Методий"/.

➤ „Реконструкция на ул. „Цанко Церковски“ в гр. Павликени“ – 150 м.

3.2.3. Съобщения

Всички населени места в общината имат пощенски клонове, интернет, покритие от мобилните оператори, ефирни и сателитни ТВ и общинско кабелно радио. Опериращите интернет доставчици предоставят относително бърз и надежден интернет достъп на граждани, учреж-

дения и фирми от гр. Павликени и околните населени места. Функционира и електронна страница на общината (<http://www.pavlikeni.bg/>).

4. Финансови данни

В развитието на местното самоуправление стоят ключовите въпроси за местните финанси и финансовата самостоятелност на общината. Местните финанси са паричното изражение на организацията и взаимоотношенията, в които влиза Общината при осъществяване на своите права и отговорности.

Бюджет

Финансирането на местните дейности и делегираните от държавата дейности се извършва от общината и е в интерес на местната общност и при спазване на принципите на законосъобразност, целесъобразност, ефективност, ефикасност и публичност.

Общинският бюджет има две съставни части – приходна и разходна. Приходите в общинския бюджет са Приходи за делегирани от държавата дейности и Приходи за местни дейности. Приходите за местни дейности са Данъчни и Неданъчни. Неданъчните приходи включват: приходи и доходи от собственост, общински такси (в т. ч. такса битови отпадъци); глоби, санкции и други. С приходите за местни дейности се финансират дейности като: културни мероприятия, чистота, озеленяване, поддръжка и ремонт на пътища.

Дейностите в общината са диференцирани на делегирани от държавата дейности и местни дейности.

Съобразно действащото законодателство юридическите и физически лица внасят определени данъци и такси, които формират част от приходите на общинския бюджет за осъществяване на местни дейности.

Данъчните ставки и размерът на местните такси и цени на услуги се определят с наредби на Общински съвет.

Съгласно Закона за публичните финанси приходната част се формира на основата на собствени приходи и финансиране чрез централния бюджет.

Собствените приходи са:

Данъчни приходи:

- данък върху недвижимите имоти;
- данък върху наследствата;
- данък върху даренията;
- данък при възмездно придобиване на имущество;
- данък върху превозните средства;
- патентен данък;
- туристически данък;
- данък върху таксиметров превоз на пътници;
- други местни данъци, определени със закон.

Общинският съвет определя с наредба размера на данъците при условията, по реда и в границите, определени в Закона за местните данъци и такси. (чл. 1, ал. 2).

Приходи от местни такси:

- за битови отпадъци;
- за ползване на пазари, тържища, панаири, тротоари, площи и улични платна;
- за ползване на детски ясли, детски кухни, детски градини, лагери, общежития и социални услуги, финансирани от общинския бюджет;
- за дейностите по хранене на децата в задължителното предучилищно образование извън финансираното от държавата;
- за технически услуги;
- за административни услуги;
- за откупуване на гробни места;
- за дейности по обща подкрепа по смисъла на Закона за предучилищното и училищното образование, които не се финансират от държавния бюджет и се осъществяват от центровете за подкрепа за личностно развитие;

- за притежаване на куче;
- други местни такси, определени със закон.

Други неданъчни приходи:

- приходи и доходи от собственост;
- глоби, санкции и наказателни лихви (вкл. наказателни лихви, обезщетения и начети);
- постъпления от продажба на нефинансови активи;
- приходи от концесии;
- приходи от помощи и дарения;
- други приходи (вкл. всички други неданъчни приходи).

При формирането на приходната част на бюджета, Общинският съвет приема наредба за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги (чл. 9 от Закона за местните данъци и такси).

Размерът на таксата за битови отпадъци се определя в годишен размер за всяко населено място с решение на общинския съвет въз основа на одобрена план-сметка за всяка услуга поотделно – сметосъбиране и сметоизвозване, обезвреждане на битовите отпадъци в депа и чистотата на териториите за обществено ползване.

5. Демографски данни

Възрастова структура на населението в община Павликени към 31.12.2018 г.						
Възрастова група	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени
Под трудоспособна възраст	2 862	1 475	1 387	1 598	817	781
В трудоспособна възраст	11 203	6 168	5 035	6 396	3 388	3 008
Над трудоспособна възраст	6 861	2 547	4 314	3 137	1 184	1 953

Таблица № 10. Възрастова структура на населението в община Павликени към 31.12.2018 г. (Източник НСИ – Велико Търново)

Брой и полова структура на населението в Община Павликени през 2018 г.								
Общо			в градовете			в селата		
всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени
20 926	10 190	10 736	11 131	5 389	5 742	9 795	4 801	4 994

Таблица № 11. Брой и полова структура на населението в община Павликени към 31.12.2018 г. (Източник: НСИ – Велико Търново)

Раждаемост и смъртност за Община Павликени за периода 01.01.2019 г. - 31.12.2019 г.			
	РАЖДАНЕ	СМЪРТ	Пресъставени актове за раждане от чужбина
НАСЕЛЕНО МЯСТО	2019 г.	2019 г.	
ГР. БЯЛА ЧЕРКВА	0	28	
ГР. ПАВЛИКЕНИ	0	196	87
С. БАТАК	0	13	
С. БУТОВО	0	9	
С. ВИШОВГРАД	0	3	
С. ВЪРБОВКА	0	11	

Раждаемост и смъртност за Община Павликени за периода 01.01.2019 г. - 31.12.2019 г.			
	РАЖДАНЕ	СМЪРТ	Пресъставени актове за раждане от чужбина
С. ГОРНА ЛИПНИЦА	0	10	
С. ДИМЧА	0	10	
С. ДОЛНА ЛИПНИЦА	0	16	
С. ДЪСКОТ	0	6	
С. КАРАЙСЕН	0	33	
С. ЛЕСИЧЕРИ	0	8	
С. МИХАЛЦИ	0	15	
С. МУСИНА	0	4	
С. НЕДАН	0	19	
С. ПАСКАЛЕВЕЦ	0	5	
С. ПАТРЕШ	0	15	
С. РОСИЦА	0	9	
С. СЛОМЕР	0	6	
С. СТАМБОЛОВО	0	6	
ОБЩО:	160	422	87

Таблица № 12. Раждаемост и смъртност в Община Павликени през 2019 г. (Данни ГРАО)

6. Социално – икономически данни

СРЕДЕН СПИСЪЧЕН БРОЙ И СРЕДНА БРУТНА ГОДИШНА РАБОТНА ЗАПЛАТА- НА НАЕТИТЕ ЛИЦА ПО ТРУДОВО ИЛИ СЛУЖЕБНО ПРАВООТНОШЕНИЕ В ОБЩИНА ПАВЛИКЕНИ ПРЕЗ 2017 ГОДИНА		
ИКОНОМИЧЕСКИ ДЕЙНОСТИ	СРЕДЕН СПИ- СЪЧЕН БРОЙ	СРЕДНА БРУТНА ГО- ДИШНА РАБОТНА ЗАПЛАТА - ЛЕВОВЕ
ОБЩО	4274	8888
СЕЛСКО, ГОРСКО И РИБНО СТОПАНСТ- ВО	744	9069
ПРЕРАБОТВАЩА ПРОМИШЛЕННОСТ	1522	9667
ПРОИЗВОДСТВО И РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЕЛЕКТРИЧЕСКА И ТОПЛИННА ЕНЕРГИЯ И НА ГАЗООБРАЗНИ ГОРИВА	6	8060
ДОСТАВЯНЕ НА ВОДИ; КАНАЛИЗАЦИ- ОННИ УСЛУГИ, УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПА- ДЪЦИ И ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ	..	..
СТРОИТЕЛСТВО	79	6296
ТЪРГОВИЯ; РЕМОНТ НА АВТОМОБИЛИ И МОТОЦИКЛЕТИ	453	6073
ТРАНСПОРТ, СКЛАДИРАНЕ И ПОЩИ	161	7494
ХОТЕЛИЕРСТВО И РЕСТОРАНТЪОРСТВО	60	5113
СЪЗДАВАНЕ И РАЗПРОСТРАНЕНИЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И ТВОРЧЕСКИ ПРОДУК- ТИ; ДАЛЕКОСЪБОЩЕНИЯ	10	5847
ФИНАНСОВИ И ЗАСТРАХОВАТЕЛНИ ДЕЙНОСТИ	3	14732
ОПЕРАЦИИ С НЕДВИЖИМИ ИМОТИ	19	6777
ПРОФЕСИОНАЛНИ ДЕЙНОСТИ И НАУЧ- НИ ИЗСЛЕДВАНИЯ	45	10450

СРЕДЕН СПИСЪЧЕН БРОЙ И СРЕДНА БРУТНА ГОДИШНА РАБОТНА ЗАПЛАТА НА НАЕТИТЕ ЛИЦА ПО ТРУДОВО ИЛИ СЛУЖЕБНО ПРАВООТНОШЕНИЕ В ОБЩИНА ПАВЛИКЕНИ ПРЕЗ 2017 ГОДИНА		
ИКОНОМИЧЕСКИ ДЕЙНОСТИ	СРЕДЕН СПИСЪЧЕН БРОЙ	СРЕДНА БРУТНА ГОДИШНА РАБОТНА ЗАПЛАТА - ЛЕВОВЕ
АДМИНИСТРАТИВНИ И СПОМАГАТЕЛНИ ДЕЙНОСТИ	..	..
ДЪРЖАВНО УПРАВЛЕНИЕ	199	10343
ОБРАЗОВАНИЕ	377	10934
ХУМАННО ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ И СОЦИАЛНА РАБОТА	352	8749
КУЛТУРА, СПОРТ И РАЗВЛЕЧЕНИЯ	36	8245
ДРУГИ ДЕЙНОСТИ	60	5523

Таблица № 13. Среден списъчен брой и средна брутна годишна работна заплата на наетите лица по трудово или служебно правоотношение в Община Павликени за 2017 г. (Данни НСИ – гр. Велико Търново)

7. Управленски данни

В община Павликени дейностите по опазване на околната среда се организират, координират и контролират от отдел „Регионално развитие, екология, проекти и програми”. Към момента действащите нормативни и стратегически документи в община Павликени, имащи отношение към околната среда са:

- Наредба за опазване на околната среда на територията на община Павликени;
- Наредба за управление на отпадъците на територията на община Павликени;
- Наредба за изграждане и опазване на зелената система на територията на община Павликени;
- Наредба за горските територии собственост на община Павликени.

Общината поддържа добри професионални контакти с Регионална инспекция по околната среда и водите – Велико Търново, Регионална здравна инспекция – Велико Търново, Областна администрация – Велико Търново, Басейнова дирекция „Дунавски район” – гр. Плевен, Министерство на околната среда и водите. Чрез разработване на свои програми, община Павликени се стреми да постигне качествени промени във възпитанието на подрастващите, в мисленето и в поведението на стопанските субекти, юридическите и физическите лица, както и постигане на качествени промени в състоянието на чистотата и приветливостта на селищата на територията на община Павликени.

Общината периодично информира чрез средствата за масова информация, обществеността за последващите мероприятия и обществено обсъждане на проекти с екологично значение.

На територията на общината се предоставят на гражданите следните услуги, в областта на опазването на околната среда:

➤ Третиране на отпадъците:

Събиране и транспортиране на битови отпадъци

- Събирането и транспортирането на битовите отпадъци на територията на община Павликени се осъществява от Общинско предприятие „Благоустрояване и комунални дейности” – гр. Павликени.

- Разделно събиране на отпадъци:

Дейността по разделно събиране на отпадъци се осъществява от „Булекопак” АД .

Община Павликени има сключени договори със следните фирми:

„Булекопак” АД – За разделно събиране и сортиране на отпадъци от опаковки, образувани в домакинствата, административните учреждения и търговските обекти на територията на общината, в изпълнение на задълженията си по чл. 16 от Закона за управление на отпадъците, като определя местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране и сортиране на отпадъците от опаковки.

„Грийнтех България” АД за организиране и прилагане на система за разделно събиране, временно съхраняване и транспортиране на отпадъци от излезли от употреба електрическо и електронно оборудване, генерирани на територията на общината.

„Българска рециклираща компания” АД – за разделно събиране и оползотворяване на отпадъци от излезли от употреба моторни превозни средства.

„Норд авторециклинг” АД – извършва дейности по събиране, транспортиране, съхраняване и оползотворяване на отработени масла.

„Норд гуми” ЕАД – извършва организиране на дейности по събиране, транспортиране, съхраняване и оползотворяване на излезли от употреба гуми.

IV. АНАЛИЗ НА СИЛНИТЕ И СЛАБИТЕ СТРАНИ, ВЪЗМОЖНОСТИТЕ И ЗАПЛАХИТЕ /SWOT-АНАЛИЗ/

Целта на SWOT-анализа е да се оцени кои направления на развитие на Община Павликени са най-ефективни от гледна точка “опазването на околната среда”, в кои може да се постигне най-добър успех и хармонично развитие, като се използват нейните силни страни и благоприятните възможности на външната среда, както и чрез преодоляване или намаляване на действието на нейните слаби страни и на външните заплахи.

Силни страни

1. Добро транспортно-географско положение, осигуряващо условия за сътрудничество със съседните териториални общности.

2. Високо биологично разнообразие по поречието на река Росица и другата общинска територия.

3. Опит и традиции в селското стопанство и висок дял на водни и по-малък на горски територии.

4. Развита транспортно-комуникационна инфраструктура, осигуряваща условия за връзки между отделните общини на областта и със съседните области.

5. Постигнат ръст в инвестициите и ръст на продукцията в преработващата промишленост, селското стопанство и др. сектори.

6. Наличие на значими културни, исторически и археологични паметници.

7. Добре развита социална инфраструктура, съобразена с обслужваното население и населените места.

8. Наличие на достъп до интернет във всички селища на общината.

Слаби страни

1. Проблемно демографско изменение, изразяващо се с намаляващи възможности за естествено възпроизводство, голяма миграция и застаряване на населението, в т.ч. и в трудоспособна възраст.

2. Ограничен вътрешен финансов ресурс за инвестиции в околната среда.

3. Остаряла техническа инфраструктура и неизградена такава в много от селата.

4. Все още неизградена канализация и ПСОВ в гр. Бяла черква и населените места в общината.

5. Неизползваеми земеделски земи.

6. Ниска икономическа активност и висок дял на населението с основно и по-ниско образование.

7. Очертана тенденция за монокултурност в сферата на земеделието с отглеждане на зърнени и технически култури и по-малко трайни насаждения и зеленчукови култури.

8. Криза в животновъдството, изразяваща се в намаляване на броя на различните видове животни и ветеринарна помощ за тях.

Възможности

1. По-широко използване на възможностите на европейските фондове (чрез добре обосновани и подготвени проекти) за подобряване на жизнената среда и качеството на човешкия капитал, административния капацитет на публичните институции, конкурентоспо-

собността и интелигентността на икономиката чрез развитие на предприемачеството, използващо най-новите постижения на науката.

2. Развитие на рибарството, ловния и риболовен туризъм.
3. Развитие на екологичен, културен и селски туризъм.
4. Преструктуриране на икономиката в селата към неземеделски дейности и усвояване на пустеещите земи.
5. Привличане на инвестиции за развитие на местно селскостопанско производство и внедряване на екологични нови производства.
6. Въвеждане на нови технологии в селското стопанство и промишлеността, обвързване с производството, създаване и развитие на „Павликенски хранителни стоки”.
7. Газификация и използване на възобновяеми източници на енергия.
8. Саниране на сгради.
9. Рехабилитиране на междуселищни и селищни пътища.

Заплахи

1. Подценяване на възможностите за работа по проекти, финансирани по оперативни програми, съфинансирани със средства на ЕС.
2. Намаляване на биологичното разнообразие и процес на влошаване на състоянието на някои екосистеми.
3. Недостатъчни инвестиции в културно-историческото наследство и туризма.
4. Влошаване на качеството на техническата и социалната инфраструктура в повечето села.
5. Демографски срив – намаляване на числеността и застаряване на населението.
6. Слаба активност на НПО за месно развитие и усвояване на средства от европейски фондове.

V. ВИЗИЯ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА В ОБЩИНА ПАВЛИКЕНИ

Община Павликени – зелена и иновативна, отворена към хората, с благоприятна среда за бизнес и инвестиции.

За постигане на достоен стандарт на живот, съвременна инфраструктура, привлекателна жизнена среда, атрактивни условия за образование, бизнес и инвестиции, град с богат културен календар и туристически атракции.

Динамично развиваща се европейска община, предоставяща условия за създаване на иновационни предприятия, осигуряваща висока степен на заетост, социална сигурност и нарастващо жизнено равнище на всички граждани.

VI. ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА

1. Генерална стратегическа цел

Генералната стратегическа цел, която община Павликени си поставя в областта на околната среда е да се постигне устойчиво решаване на екологичните проблеми в общината и да се запази доброто състояние на околната среда.

Община Павликени си поставя цели в областта на околната среда, които с реализацията на настоящата Програма през периода на нейното действие 2020 -2023 г. ще бъдат осъществени.

2. Специфични стратегически цели

Стратегическа цел 1: Управление на отпадъците на територията на община Павликени.

- Предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъците;
- Увеличаване на количествата рециклируеми и оползотворени отпадъци;
- Подобряване на организацията по разделяне, временно съхранение, събиране и транспортиране на отпадъците;
- Рекултивация на закритото депо за битови отпадъци в гр. Павликени;
- Екологосъобразно обезвреждане на отпадъците;
- Повишаване съзнанието и отговорността на обществеността;

- Поетапно включване на населените места в системата за разделно събиране, повторна употреба и рециклиране на масово разпространени отпадъци от опаковки;

- Управление на специфични потоци отпадъци.

Стратегическа цел 2: Поддържане качеството на атмосферния въздух.

- Газификация с природен газ;

- Развитие на "зелена икономика" чрез повишаване на енергийната ефективност на производствени сгради и оборудване.

Стратегическа цел 3: Опазване и поддържане на защитените територии и горите на територията на община Павликени, и създаване на условия за развитие на екотуризъм.

- Поддържане и възстановяване на екотуристически обекти;

- Запазване и съхраняване на природните дадености;

- Развитие на устойчив туризъм като средство за опазване на околната среда;

- Устойчиво ползване на горите, съгласно утвърден горскостопански план 2013-2023 г.

Стратегическа цел 4: Работа с обществеността за повишаване на нейното участие и ангажираност за решаване на проблемите свързани с опазване на околната среда.

- Подобряване познанията на учениците в областта на околната среда и устойчивото развитие;

- Привличане на обществеността в процеса на вземане на решения;

- Повишаване на обществената култура и съзнанието по проблемите на околната среда.

VII. ПРИОРИТЕТИ

- Рехабилитация на съществуващата и изграждане на нова пътна и улична мрежа;

- Увеличаване на поддържаните зелени площи в населените места на територията на община Павликени;

- Създаване на условия за развитие на екотуризъм;

- Създаване на условия за недопускане на замърсявания на околната среда от земеделието и животновъдството;

- Обновяване и благоустрояване на жизнената среда.

VIII. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА

№	Дейност	Задача	Отговорник	Срок за реализация	Източник на финансиране	Необходими средства, лв.	Ефект
СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 1. УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА ПАВЛИКЕНИ							
1.	Предотвратяване и намаляване образуването на отпадъци	Увеличаване на броя предоставяни е-услуги или изготвяне на електронни регистри, достъпни за населението на общината.	Община Павликени	2020 -2023	Община Павликени	-	Предотвратяване образуването на отпадъци от хартия
2.	Увеличаване количествата рециклирани и оползотворени отпадъци, намаляване и предотвратяване на риска от депонирането им.	1. Проучване на възможности за предаване за оползотворяване на различни видове отпадъчни потоци и внедряване на нови системи за събирането им на територията на общината.	Община Павликени, лица, притежаващи разрешително за дейности с отпадъци	2020 -2023	Община Павликени, Европейски фондове и други възможни грантове	-	Достигане на целите за подготовка и повторна употреба и за рециклиране на битови отпадъци от хартия, метали, пластмаса и стъкло.
		2. Проучване на нуждите от разполагане на допълнителни съдове за биоразградими отпадъци и закупуване на такива.	Община Павликени, ОП „БКД“	2020 -2023	Община Павликени	-	Достигане на целите и изискванията за биоразградимите отпадъци в т.ч. за биоотпадъците
		3. Изграждане и узаконяване на депо за строителни отпадъци	Община Павликени, ОП „БКД“	2020-2021	Община Павликени	30000	Предотвратяване изхвърлянето на строителни отпадъци в контейнерите за битови отпадъци. Възможност за повторно оползотворяване на строителните отпадъци

№	Дейност	Задача	Отговорник	Срок за реализация	Източник на финансиране	Необходими средства, лв.	Ефект
3.	Рекултивация на съществуващо депо за битови отпадъци в гр. Павликени	Реализация на проект „Техническа и биологична рекултивация на съществуващо депо за битови отпадъци в гр. Павликени”	Община Павликени	2020 - 2022	ОПОС 2014 – 2020 г.	4 061 743.46 лв.	Намаляване на риска от стари замърсявания с отпадъци
СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 2. ПОДДЪРЖАНЕ КАЧЕСТВОТО НА АТМОСФЕРНИЯ ВЪЗДУХ							
1.	Газификация с природен газ	Включване на нови обекти към газоразпределителната система и разширение на вече изградената	Овергаз	2020 -2023	Овергаз, Частни инвестиции	Съгласно реализираните проекти	Намаляване на емисиите на вредни газове
2.	Повишаване на енергийната ефективност в жилищни, производствени и административни обекти	Замяна на горива/котли, подмяна и реконструкция на отоплителни инсталации в обекти, общинска собственост, изграждане на съоръжения, използващи енергия от ВИ.	Община Павликени	2020 -2023	Общински бюджет, Европейски фондове и други възможни грантове, частно финансиране	Съгласно одобрени проекти	Намаляване на емисиите на вредни газове
3.	Поддържане чистотата на уличната мрежа в населените места		Община Павликени ОП „БКД“	постоянен	Община Павликени	Съгласно одобрена план-сметка	
СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 3. ОПАЗВАНЕ И ПОДДЪРЖАНЕ НА ЗАЩИТЕНИТЕ ТЕРИТОРИИ И ГОРИТЕ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА ПАВЛИКЕНИ, И СЪЗДАВАНЕ НА УСЛОВИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА ЕКОТУРИЗЪМ							
1.	Разширение и поддържане на съществуващите екопътеки в общината		Община Павликени	постоянен	Фондове на ЕС, ПУДООС, собствени средства	Съгласно одобрено проекти	Обогатяване и разнообразяване на видовете отход
2.	Изпълнение на мерките, заложи в Горскостопанския закон	Провеждане на търгове за продажба на дървесина	Община Павликени	постоянен	-	-	Създаване на условия за опазване

№	Дейност	Задача	Отговорник	Срок за реализация	Източник на финансиране	Необходими средства, лв.	Ефект
	пански план 2013 – 2023 г. на горските територии, собственост на община Павликени	сина на корен от земи общинска собственост. Провеждане на процедури по залесяване на имоти, след проведени търгове за сеч, включени в Горскостопански план 2013-2023 г.					на биологичното разнообразие
3.	Внасяне на нови предложения в РИОСВ – гр. Велико Търново за обявяване на нови защитени местности и природни забележителности, съгласно изискванията на Закона за защитените територии	Предложение до РИОСВ – В. Търново за обявяване на местност „Мъртолец” в с. Мусина, за природна забележителност	Кмет на община Павликени, кметски наместник на с. Мусина	2020 -2023	-	-	Съхраняване на биологичното разнообразие
СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 4. ПОВИШАВАНЕ НА ЕКОЛОГИЧНАТА КУЛТУРА, ИНФОРМИРАНост И УЧАСТИЕ НА ГРАЖДАНИТЕ В РЕШАВАНЕТО НА ЕКОЛОГИЧНИТЕ ПРОБЛЕМИ СВЪРЗАНИ С ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА							
1.	Провеждане на екологични кампании и акции за почистване	Участие на гражданите в община Павликени	Община Павликени	ежегодно	Община Павликени	1000	Повишаване на общественото съзнание и екологичната култура на населението
2.	Организиране и провеждане на информационно-образователна кампания сред населението на община Павликени, включваща различни инициативи насочени към популяризиране дейностите и методите свързани с разделното събиране и рециклиране на отпадъци и	Заинтересовани фирми, организации по оползотворяване, с които общината има сключени договори	община Павликени	ежегодно	Община Павликени, организации по оползотворяване	1000	Повишаване на общественото съзнание и екологичната култура на населението

№	Дейност	Задача	Отговорник	Срок за реализация	Източник на финансиране	Необходими средства, лв.	Ефект
	тяхното значение за опазване на околната среда						
3.	Планиране, подготвяне и провеждане на инициативи, свързани с популяризирането и отбелязването на значими дати от международния екологичен календар, като: 22 април – Световен ден на Земята, 22 септември – Европейски ден без автомобили, 5 юни – Световен ден на околната среда	Провеждане на мероприятия с екологично значение	Община Павликени	ежегодно	Община Павликени	-	Повишаване на общественото съзнание и екологичната култура на населението